
Lescha davart la planisaziun dal territori per il chantun Grischun (LPTGR)

dals 06-12-2004 (versiun dals 01-01-2025)

Il cussegl grond dal chantun Grischun¹⁾,

sa basond sin l'art. 80 da la constituziun chantunala²⁾,
sunter avair gi invista da la missiva da la regenza dals 11 da matg 2004³⁾,

concluda:

1. En general

Art. 1 Object

¹ La lescha regla la planisaziun dal territori sin il territori dal chantun Grischun. Ella definescha las incumbensas che ston vegnir ademplidas da las vischnancas, da las regiuns e dal chantun. *

² La lescha fixescha las prescripziuns chantunalas da construcziun e da zona. Ella regla las proceduras che vegnan definidas dal dretg chantunal.

Art. 2 Obligaziun da planisaziun

¹ Las vischnancas, las regiuns ed il chantun procuran per la planisaziun en il senn da la legislaziun davart la planisaziun dal territori e resguardan ils interess da la planisaziun dal territori er tar lur ulteriuras activitads. *

² Las vischnancas, las regiuns ed il chantun adempleschan lur incumbensas en enlegientscha vicendaivla e coordineschan lur basa, lur planisaziuns e lur activitads che han in effect sin il territori ina cun l'autra e cun la basa, cun ils concepts e cun las planisaziuns sectorialas da la confederaziun sco er cun las planisaziuns dals chantuns e dals pajais vischins. *

¹⁾ PCG 2004/2005, 284 (emprima lectura) e PCG 2004/2005, 813 (segunda lectura)

²⁾ DG [110.100](#)

³⁾ pagina 257

* tabellas da las modificaziuns a la fin dal relasch

Art. 3 Instituziuns ch'èn responsablas per la planisaziun

¹ La planisaziun locala è ina incumbensa da las vischnancas. En il rom dal dretg surordinà adempleschan ellas questa incumbensa en moda independenta.

² La planisaziun surlocala è per regla chausa da las regions e dal chantun. *

³ La regenza surveglia la planisaziun dal territori. Ella designescha il departament cumpetent (departament) ed il post spezialisà per dumondas da planisaziun (post spezialisà).

Art. 4 Infurmaziun, cooperaziun, planisaziun cooperativa

¹ Las autoritads infurmeschan adequatamain la publicitad davart la basa, davart las finamiras e davart la procedura da planisaziuns e procuran che persunas interessadas possian cooperar en moda adeguata tar planisaziuns.

² Las instituziuns ch'èn responsablas per la planisaziun pon far cunvegnas cun persunas privatas, cunzunt davart l'urari da planisaziuns, davart la qualidad da l'abitadi che duai vegnir cuntanschida e davart il termin da la realisaziun da projects da construcziun. Sche cunvegnas concernan objects che fan part dal cuntegn minimal d'ina planisaziun, resta reservada la decisiun da las autoritads ch'èn cumpetentas per relaschar e per approvar la planisaziun. *

Art. 5 Proceduras, termins da liquidaziun

¹ Per las proceduras da planisaziuns, da projects da construcziun e da regroupaments dal terren – ch'èn fixadas en questa lescha ed en l'ordinaziun – e per l'incassament da taxas d'avertura vala exclusivamain il dretg chantunal, nun che las vischnancas e las regions vegnian autorisadas u obligadas expressivamain da relaschar atgnas prescripziuns da procedura divergentas u complementaras u da reglar sezzas tschertas proceduras. *

² Sch'i na vegn fixà nagut auter, liquideschan las autoritads cumpetentas las dumondas entaifer ils termins regulars ch'èn fixads en questa lescha u en l'ordinaziun.. Sch'i n'è fixà nagut auter, cumenzan ils termins, uschespert che las dumondas èn avant maun en ina furma formalmain correcta e cumpletta.

³ Sch'in termin na po excepziunalmain betg vegnir observà, communitgescha l'autorità cumpetenta il retard a las persunas pertutgadas avant la scadenza dal termin, e quai inditgond ina curta motivaziun e communitgond in nov termin da liquidaziun.

Art. 6 Mediaziun

¹ Las autoritads da protesta e da meds legals pon sistir da tut temp proceduras pendentas a favur d'ina mediaziun, sche las partidas proponan quai communablamain. Ils detagls vegnan reglads da la regenza en l'ordinaziun.

² Concessiuns d'ina partida en il rom d'ina mediaziun na dastgan betg vegnir fatgas valair en il process e n'en nagina cumprova. Tgi ch'è stà mediatura u mediatur, na dastga betg sa participar al process da las partidas da mediaziun sco represchentanta legala u sco represchentant legal, sco perditga ubain sco infurmatura u sco infurmatur.

Art. 7 Basa

¹ Las instituziuns ch'èn responsablas per la planisaziun procuran per las infurmaziuns da basa ch'èn necessarias per lur planisaziuns. Els accordeschan vicendaivlamain l'acquisiziun da las infurmaziuns da basa e procuran per lur barat. Ils detagls vegnan reglads da la regenza en l'ordinaziun.

² Las instituziuns ch'èn responsablas per la planisaziun observan ed analiseschan il svilup dal territori ed al prendan sco basa per lur planisaziuns. Il departament dat las infurmaziuns necessarias a l'uffizi federal.

³ Ils posts da servetsch chantunals collavuran e procuran per la coordinaziun necessaria da las infurmaziuns da basa entaifer il chantun.

⁴ Las infurmaziuns da basa èn publicas. Mintgina e mintgin po prender invista dad ellas. Lur effect giuridic sa drizza tenor la legislaziun respectiva.

Art. 8 Digitalisaziun

¹ Las infurmaziuns da basa ed ils meds da planisaziun vegnan fatgs ed administrads en moda digitala.

² Ils plans èn extracts grafics che vegnan fatgs sin basa da las datas digitalas. Uscheditg che la regenza na dispona nagut auter, ha mo l'extract grafic vigur legala.

³ Las datas da la planisaziun dal territori vegnan surdadas da las instituziuns ch'èn responsablas per la planisaziun als posts da servetsch e viceversa. *

Art. 9 Promoziun

¹ En il rom da lur cumpetenza pon il departament ed il post spezialisà prender mesiras da sustegn per garantir in svilup dal territori persistent e per realisar il dretg da planificaziun dal territori.

² Il departament ed il post spezialisà pon sustegnair stentas da las vischnancas per stgaffir uffizis da construcziun communabels e gremis professiunals communabels cun ina funcziun da cussegliaziun en dumondas da construcziun e da planisaziun.

Art. 10 Contribuziuns chantunalas

1. princip, premissas

¹ En il rom dals meds finanzials che stattan a disposiziun po il chantun pajar contribuziuns a vischnancas ed a regiuns sco er ad organizaziuns, ad instituziuns ed ad auters purtaders da projects per: *

1. * infurmaziuns da basa e planisaziuns cun excepziun da la planisaziun d'utilisaziun communal;
2. projects sco concepts, examinaziuns, studis, models directivs ed analisas che servan al svilup dal territori persistent dal chantun, da las regiuns, da las aglomeraziuns e da las vischnancas, che servan a meglierar la collavuraziun, che servan a l'infurmaziun vicendaivla ed a las enconuschientschas fundamentalas, a la scolaziun ed a la furmaziun supplementara da persunas cun incumbensas da la planisaziun dal territori u che servan a l'execuziun;
3. concurrenzas, agids d'execuziun.

² Plinavant po il chantun conceder contribuziuns da gestiun ad organizaziuns ed a gremis professiunals ch'èn regularmain e spezialmain activs en il sector da la planisaziun dal territori, e quai en moda consultativa ed infurmativa.

³ La concessiun da contribuziuns premetta spezialmain che las lavurs sajan en l'interess dal chantun e ch'ellas vegnian exequidas sut ina direcziun cumpetenta.

Art. 11 2. calculaziun

¹ ... *

² ... *

³ ... *

⁴ Las contribuziuns ston vegnir graduadas tenor l'impurtanza per la planisaziun dal territori e per l'economia publica ed importan maximalmain 50 pertschient dals custs imputabels. *

Art. 12 3. garanzia, meds legals

¹ Contribuziuns vegnan garantidas dal regenza sin basa da programs da lavur e da stimaziuns dals custs. La regenza po delegar questa cumpetenza al departament ed al post spezialisà.

² La garanzia vegn dada per regla en il rom da convegnas da prestaziun che cuntegnan almain la finamira, las prestaziuns da la retschavidra u dal retschavider da la contribuziun e las prestaziuns dal post spezialisà, il program da temp, ils custs imputabels sco er las modalitads davart il rendaquint e davart il pajament da la contribuziun e davart l'examinaziun da las prestaziuns.

³ En cas da dispitats davart contribuziuns sco er en cas d'ulteriuras cuntraversas pervia da convegnas da prestaziun decida la regenza. Sche la garanzia vegn dada dal post spezialisà, decida il departament.

⁴ Cunter decisiuns dal departament po vegnir fatg recurs administrativ tar la regenza. *

⁵ Davart la garanzia u davart la refusa da contribuziuns, per las qualas i n'exista nagin dretg legal, decida la regenza definitivamain. *

2. Planisaziun chantunala

2.1. EN GENERAL

Art. 13 Cussegl grond

¹ La regenza rapportescha periodicamain al cussegl grond davart la planificaziun dal territori e davart il svilup dal territori.

2.2. PLANISAZIUN DIRECTIVA CHANTUNALA

Art. 14 Plan directiv chantunal

¹ Il plan directiv grischun e sias midadas vegnan elavurads dal chantun e da las regiuns en moda collegiala. *

^{1bis} Il cussegl grond fixescha la strategia chantunala da svilup dal territori e sias midadas. *

² Cumpetenta per ils conclus da relaschar e da midar il plan directiv chantunal è la regenza. En quest connex resguarda ella ils conclus dal cussegl grond tenor l'alineia 1bis. L'actualisaziun è per regla chaussa dal departament. *

³ La regenza regla la procedura dal plan directiv en l'ordinaziun.

2.3. PLANISAZIUN CHANTUNALA D'UTILISAZIUN

Art. 15 Plans chantunals d'utilisaziun

¹ Resguardond ils interess da las vischnancas po la regenza relaschar plans chantunals d'utilisaziun per projects d'ina impurtanza chantunala speziala – sco stabiliments da traffic, da provediment e da dismesa sco er manaschis da produenziun e da servetsch –, e quai cun ils medems effects giuridics sco quels che valan per plans d'utilisaziun da las vischnancas. Ella abolescha puspè tals plans d'utilisaziun, sche las vischnancas tegnan quint suffizientamain dals interess surordinads en lur urdens fundamentals.

² Sin dumonda da las vischnancas po la regenza relaschar plans chantunals d'utilisaziun er per projects da planisaziun intercommunals, sche quai gida a simplifitgar la procedura.

³ En l'ordinaziun regla la regenza la procedura per ils plans chantunals d'utilisaziun.

⁴ Per planisaziuns chantunalas d'utilisaziun tenor la legislaziun speziala sa drizza la procedura tenor la legislaziun speziala respectiva. Determinaziuns en plans communals d'utilisaziun davart objects ch'èn resalvads a planisaziuns chantunalas d'utilisaziun tenor la legislaziun speziala valan sulettmain sco renviaments.

Art. 16 Zonas chantunalas da planisaziun

¹ Sch'ina planisaziun chantunala d'utilisaziun vegn instradada tenor questa lescha, po il departament – suenter avair tadlà la vischnanca – relaschar ina zona da planisaziun per ils territoris pertutgads, e quai cun ils medems effects sco quai ch'i valan per zonas da planisaziun da las vischnancas.

² La zona da planisaziun po vegnir relaschada per 2 onns e po vegnir prolungada adequatmain.

³ Il departament publitgescha il relasch e las prolungaziuns da la zona da planisaziun en l'organ uffizial da publicaziun da la vischnanca ed en il fegl uffizial dal chantun. La zona da planisaziun entra en vigur cun la publicaziun.

3. Planisaziun regionala

Art. 17 Incumbensas

¹ Incumbensas da planisaziun regionalas vegnan ademplidas da las regiuns. Tar incumbensas che surpassan il territori da la region, sa stentan las regiuns d'ademplir communablamain las incumbensas. *

² Las regiuns procuran per in svilup territorial persistent en lur territori. Ellas adempleschan spezialmain incumbensas ch'ellas ston far sin basa da la legislaziun davart la planisaziun dal territori e dal plan directiv chantunal u che resultan da la politica regionala e da la politica d'aglomeraziun u d'ulteriurs secturs politics che han in effect sin il territori. Ellas procuran ch'il plan directiv chantunal vegnia realisà conform al stgalim. *

Art. 18 Plan directiv regional

¹ Las regiuns relaschan ils plans directivs regional ch'èn prescrits en la legislaziun e ch'èn necessaris per realisar il plan directiv chantunal. Ellas pon relaschar ulteriurs plans directivs regional. *

² Cumpetenta per ils conclus da relaschar e da midar plans directivs regional è la conferenza da las presidentas e dals presidents (radunanza regionala). Actualisaziuns èn per regla medemamain chausa da la conferenza da las presidentas e dals presidents. *

³ Per relaschar e per midar plans directivs regional basegni l'approvaziun da la regenza. Tras l'approvaziun davanter els liants per las autoritads dal chantun, da la region e da las vischnancas participadas. Actualisaziuns vegnan per regla approvadas dal departament.

⁴ Sche plans directivs u parts da quels na pon previsiblamain betg vegnir approvads, po la regiun pretender ina tractativa da reconciliaziun tar il departament. Sch'i na dat nagina reconciliaziun, decida la regenza. *

⁵ En l'ordinaziun regla la regenza ulteriurs detagls da la procedura. Las regiuns relaschan prescripziuns complementaras. *

4. Planisaziun locala

4.1. EN GENERAL

4.1.1. *Politica da terren e politica da terren da construcziun **

Art. 19 Politica activa da terren e politica activa da terren da construcziun *

¹ Las vischnancas promovon la realisaziun da lur planisaziuns tras ina politica activa da terren e da terren da construcziun ch'è adattada a las relaziuns localas.

² ... *

³ ... *

4.1.2. *Mobilisaziun da terren da construcziun **

Art. 19a * Mesiras en general

¹ Las vischnancas stgaffeschan las premissas da basa necessarias per che las zonas da construcziun possian vegnir utilisadas a temp util tenor lur destinaziun.

² Latiers tutgan en spezial:

1. planisaziuns consecutivas (art. 46 ed art. 51 ss.);
2. l'avertura (art. 58 ss.);
3. il regruppament dal terren (art. 65 ss.);
4. il relasch da prescripziuns per l'utilisaziun temporara da terren ester per l'access al plazzal, per il deposit da material e da maschinas, per l'installaziun da francadas en il terren u per intents cumparegliabels.

³ La garanzia giuridica da la disponibladad da zonas da construcziun en il senn dal dretg federal ha lieu a norma da l'artitgel 19b fin l'artitgel 19h.

Art. 19b * Garanzia contractuala da la disponibladad da zonas da construcziun

¹ Las vischnancas pon fixar cun las proprietarias ed ils proprietaris da bains immobigliars ch'ils bains immobigliars attribuids a la zona da construcziun vegnan surbajegiads entaifer in tschert termin da maximalmain 10 onns e, sche quai na vegn betg observà, ch'i vegn concedi a la vischnanca in dretg da cumpra.

Art. 19c * Garanzia legala da la disponibladad en cas d'enzonaziuns
1. obligaziun da construir

¹ Sch'i n'è fixà nagut auter en la lescha, ston ils bains immobigliars che vegnan attribuids da nov ad ina zona da construcziun suenter l'entrada en vigur da la midada da la lescha dals 25 d'october 2018, vegnir surbajegiads entaifer in termin dad 8 onns suenter che l'enzonaziun ha survegni vigur legala.

² En il rom da l'urden fundamental pon las vischnancas scursanir quest termin u al prolungar fin a maximalmain 10 onns.

³ L'obligaziun da surbajegiar vala sco ademplida, sche la dimensiun maximala da l'utilisaziun admissibla è exaurida per almain 80 pertschient entaifer il termin. En cas da surbajegiadas cun manaschis d'industria, da mastergn e da servetsch po la suprastanza communal considerar l'obligaziun da construir durant maximalmain 10 onns sco ademplida gia cun in grad da surbajegiada d'almain 50 pertschient, sch'i èn avant maun motivs plausibels per la sututilisaziun.

⁴ Decisiv per l'observaziun dal termin da l'obligaziun da construir è il cumenzament da las lavurs da construcziun. Ils termins vegnan suspendids, uschè ditg ch'il cumenzament da la construcziun vegn retardà pervia da proceduras da meds legals u per auters motivs, per ils quals la persuna ch'è obligada da construir n'è betg responsabla.

Art. 19d * 2. dretg da cumpra tras la vischnanca

¹ Sche las proprietarias u ils proprietari da bains immobigliars n'adempleschan betg l'obligaziun da construir entaifer il termin fixà, po la vischnanca far valair tras disposiziun in dretg da cumpra per la valor commerciala tenor la valitaziun uffiziala per ils bains immobigliars corrispondents.

² Las suandantas cundiziuns ston esser ademplidas:

1. la dumonda per bains immobigliars surbajegiabels è cumprovada;
2. il termin supplementar da maximalmain 2 onns è scadi senza ch'el saja vegni duvrà;
3. igl exista in interess public predominant per surpigliar il bain immobigliar;
4. ils bains immobigliars pertutgads vegnan tschernids tenor las finamiras e tenor ils principis da la planisaziun dal territori.

³ La vischnanca procura ch'ils bains immobigliars ch'ella ha surpiglià vegnian surbajegiads uschè svelts sco pussaivel. Las disposiziuns davart il dretg da restituziun en la legislaziun chantunala d'expropriaziun valan confurm al senn.

⁴ Davart l'execuziun dal dretg da cumpra e davart la realienaziun da bains immobigliars surpigliads decida la suprastanza communal en atgna competenza. Realienaziuns ston vegnir fatgas per il pretsch custant da la vischnanca.

⁵ Las vischnancas pon relaschar disposiziuns complementaras.

Art. 19e * 3. relaschada da la zona da construcziun

¹ Sche l'obligaziun da construir na vegn betg ademplida e sch'igl è giustifitgà ord vista da la planisaziun, po la suprastanza communal disponer la relaschada dal bain immobigliar or da la zona da construcziun.

² La relaschada na vegn betg indemnizada. Resalvadas restan eventualas indemnizaziuns tenor l'artitgel 19t e l'artitgel 19u.

Art. 19f * 4. ulteriuras mesiras

¹ Las vischnancas pon introducir ulteriuras mesiras en la lescha da construcziun, sco per exempel taxas directivas u taxas da cumpensaziun, l'augment da las tariffas da la taxa da plivalur e chaussas sumegliantas, per ils cas, nua che las obligaziuns da construir na vegnan betg ademplidas.

Art. 19g * Garanzia legala da la disponibladad en cas da zonas da construcziun existentas

¹ Las vischnancas pon ordinar en la procedura per l'urden fundamental obligaziuns da construir er per zonas da construcziun gia existentas, sche l'interess public giustifitgescha quai, uschia en spezial:

1. per bains immobigliars respectivamain per parts da bains immobigliars betg surbajegiads u sututilisads;
2. per mobilisar reservas d'utilisaziun en edifizis existents u sin areals betg duvrads.

² Il termin da surbajegiada dastga importar maximalmain 8 onns dapi che l'ordinaziun ha survegni vigur legala.

³ L'obligaziun da surbajegiar vala sco ademplida, sche la dimensiun maximala da l'utilisaziun admissibla è exaurida per almain 50 pertschient entaifer il termin.

⁴ Per l'observaziun dal termin vala l'artitgel 19c alinea 4.

⁵ Sche l'obligaziun da construir na vegn betg ademplida, valan conform al senn l'artitgel 19d fin l'artitgel 19f.

Art. 19h * Enzonaziun a temp limità

¹ La vischnanca po colliar enzonaziuns, midadas da zona u azonaziuns per realisar projects concrets cun la cundiziun, che las lavurs da construcziun stoppian vegnir cumenzadas suenter che la planisaziun ha survegni vigur legala entaifer il termin adequat ch'ella ha fixà e terminadas entaifer in termin adequat ch'ella ha fixà.

² La suprastanza communal po prolungar ils termins en il cas singul per maximalmain la mesadad dals termins oriunds. Ils termins vegnan suspendids, uschè ditg ch'il cumenzament u la finiziun da la construcziun vegn retardà per motivs, per ils quals la persuna ch'è obligada da construir n'è betg responsabla.

³ Sch'ils termins na vegnan betg observads, scadan l'enzonaziun, la midada da zonas u l'azonaziun sco er tut las determinaziuns en la planisaziun d'utilisaziun ch'èn colliadas cun quai tras lescha senza indemnisaziun e senza procedura dal plan d'utilisaziun. Resalvadas restan eventualas indemnisaziuns tenor l'artitgel 19t e l'artitgel 19u. En cas da differenzas en connex cun l'observaziun dals termins relascha la suprastanza communal ina disposiziun per mauns da las persunas pertutgadas.

⁴ En cas da planisaziuns tenor l'alineia 1 po la vischnanca pretender cumprovas e garantias finanzialas, en spezial per garantir ils custs per restabiler il stadi oriund.

*4.1.3. Cumpensaziun d'avantatgs e da dischavantatgs da planisaziun **

Art. 19i * Taxa da plivalur
1. obligaziun da pagar la taxa

¹ Las proprietarias u ils proprietaris da bains immobigliars che survegnan ina plivalur per consequenza d'ina mesira da planisaziun tenor l'artitgel 19j, èn obligads da pagar ina taxa da plivalur.

² Las vischnancas han la suveranità fiscal.

³ Obligads da pagar la taxa èn las proprietarias u ils proprietaris da bains immobigliars il mument che la mesira da planisaziun entra en vigur. Pliras proprietarias u plirs proprietaris d'in bain immobigliar stattan buns solidaricain.

⁴ Obligads da pagar la taxa per bains immobigliars ch'èn engrevgiads cun dretgs da construcziun il mument che la planisaziun entra en vigur èn:

1. la retschavidra u il retschavider dal dretg da construcziun, sch'ella u el surbajegia il bain immobigliar u alienescha il dretg da construcziun;
2. la proprietaria u il proprietari d'in bain immobigliar, sch'ella u el alienescha il bain immobigliar.

⁵ En cas da mesiras da planisaziun che han l'intent direct d'ademplier ina incumbensa da dretg public na vegn incassada nagina taxa.

⁶ Plivalurs da main che 20 000 francs per mintga bain immobigliar èn exceptadas da l'obligaziun da pagar ina taxa. En cas da partiziuns da bains immobigliars en il rom dal process da planisaziun sa referescha l'import betg taxà al bain immobigliar da basa.

Art. 19j * 2. causals suttamess a la taxa

¹ Suttamessas a la taxa èn plivalurs da l'attribuziun da bains immobigliars d'ina zona betg surbajegiabla ad ina zona da construcziun tenor questa lescha (enzonaziun).

² Las vischnancas pon prevair en la lescha da construcziun ulteriurs causals ch'èn suttamess a la taxa ed augmentar u reducir per tals ils imports betg taxads tenor l'artitgel 19i alineia 6.

³ Sche las vischnancas prevesan en la lescha da construcziun l'attribuziun da terren ad ina zona d'explotaziun da material u da deponia sco ulteriur causal suttamess a la taxa, pon ellas fixar cun las proprietarias u ils proprietaris dals bains immobigliars per contract prestaziuns en daners u prestaziuns materialas adequatas.

Art. 19k * 3. constituziun e calculaziun, custs da l'expertisa

¹ Decisiv per la constituziun da la taxa e per la calculaziun da la plivalur è il mument da l'entrada en vigur da la mesira da planisaziun.

² La plivalur corresponda a la differenza tranter la valur commerciala dal bain immobigliar senza e cun mesira da planisaziun. Ella sto vegnir eruida tenor metodos reconuscidas. L'autorità da taxaziun dumonda per quest intent l'uffizi per la validaziun d'immobiglias per in'expertisa da validaziun.

³ Ils custs da l'expertisa van a quint da la vischnanca.

Art. 19l * 4. autezza da la taxa

¹ L'import da la taxa da plivalur en cas d'enazonaziuns corresponda a 30 pertschient da la plivalur.

² Las vischnancas pon augmentar en la lescha da construcziun la tariffa da la taxa tenor l'alineia 1 fin a maximalmain 50 pertschient.

³ Las vischnancas pon reducir en la lescha da construcziun la tariffa da la taxa tenor l'alineia 1 en vista ad enzonaziuns per utilisaziuns, per las qualas exista in interess public spezial, fin a 20 pertschient.

⁴ Las vischnancas fixeschan la tariffa da la taxa per ulteriurs causals suttamess a la taxa.

Art. 19m * 5. imposiziun da la taxa, chareschia

¹ La suprastanza communal fixescha la taxa da plivalur per mauns da las personas ch'en obligadas da pajar la taxa directamain suenter che la mesira da planisaziun ha survegni vigur legala. Ordavant consultescha ella las personas pertutgadas. Il chantun ha il dretg da far recurs.

² La mesira da planisaziun vegn approvada sut la cundiziun che la taxa vegnia incassada.

³ Fin che la taxa sto vegnir pajada, vegn quella adattada a la chareschia. Tala vegn determinada tenor l'index naziunal dals pretschs da consum.

⁴ En cas da cunvegns tenor l'artitel 19j alineia 3 sco er en cas da cunvegns en connex cun planisaziuns ch'en vegnidas concludidas da las vischnancas avant che la midada da la lescha dals 25 d'october 2018 è entrada en vigur, vegn la taxa fixada e retratga a norma da la cunvegna.

Art. 19n * 6. termin da pajament da la taxa

¹ La taxa sto vegnir pajada, cur ch'il bain immobigliar vegn surbajegià u alienà.

² En cas d'ina surbajegiada sto la taxa vegnir pajada, cur che la permissiun da construcziun survegn vigur legala.

³ Per l'alienaziun vala confirm al senn l'artitgel 42 da la lescha da taglia⁴⁾. Sco alienaziun vala en spezial er la concessiun d'in dretg da construcziun. La midada da proprietad tras la successiun d'ierta (ierta, partiziun d'ierta, legat), tras la retratga anticipada da l'ierta, tras la liquidaziun dals bains matrimonials u tras ina donaziun na correspunda betg ad in'alienaziun. En quest cas passa l'obligaziun da pajar ina taxa als successurs legals che stattan buns solidaricamain per la taxa da plivalur fin a la valur da la part dal bain immobigliar ch'els han survegni.

⁴ Sch'ina part dal bain immobigliar vegn alienada, sto la taxa vegnir pajada proporziunalmain. Sch'ina part dal bain immobigliar vegn surbajegiada, sto vegnir pajada la taxa per tut il bain immobigliar. Sch'il bain immobigliar vegn surbajegià en etappas, sto la taxa vegnir pajada proporziunalmain a la valur parziala da las etappas deliberadas.

Art. 19o * 7. retratga da la taxa che sto vegnir pajada

¹ La supranza communal metta a quint la taxa a las personas ch'èn obligadas da pajar la taxa directamain suenter ch'il termin da pajament ha cumenzà. En cas d'intschertezzas davart il termin da pajament relascha ella ina disposiziun suenter avair consultà las personas pertutgadas.

² La taxa sto vegnir pajada a la vischnanca entaifer 60 dis suenter la facturaziun u suenter che la disposiziun ha survegni vigur legala.

Art. 19p * 8. assegnaziun dals retgavs or da la taxa

¹ Per administrar la taxa da plivalur mainan il chantun e las vischnancas mintgamai ina finanziaziun speziala tenor las disposiziuns da la legislaziun chantunala da finanzas.

² Ils retgavs or da la taxa da plivalur d'enonaziuns, calculads sin basa da la tariffa da la taxa minimala chantunala tenor l'artitgel 191 alinea 1, van per 75 pertschient a la finanziaziun speziala chantunala da la gulivaziun da la plivalur (fond chantunal) e per 25 pertschient a la finanziaziun speziala communal da la gulivaziun da la plivalur (fond communal). Tut ils ulteriurs retgavs vegnan assegnads cumplainamain al fond communal.

³ L'assegnaziun dals retgavs al fond chantunal dura fin che l'intent d'utilisaziun da quel tenor l'artitgel 19q alinea 1 è adempli e fin che l'eventual debit da quel è pajà. Suenter vegnan tut ils retgavs assegnads exclusivamain als fonds communs respectivs.

⁴ Il post spezialisà metta a quint a la vischnanca la part chantunala directamain suenter ch'il termin da pajament da la taxa da plivalur ha cumenzà.

⁵ Ils saldos dals fonds ston vegnir tschainsids confirm al martgà.

⁴⁾ DG [720.000](#)

Art. 19q * 9. intent d'utilisaziun dal fond chantunal

¹ Ils meds finanzials dal fond chantunal vegnan duvrads exclusivamain per finanziair ils custs da dezonaziun da las vischnancas, minus eventuals retgavs actuals u futurs or da la taxa da plivalur che vegnan assignads al fond communal a norma da l'artitgel 19p alinea 2.

² Ils custs da dezonaziun ston pertutgar planisaziuns da dezonaziun che han l'intent principal da reducir zonas da construcziun surdimensionadas.

³ Tar ils custs da dezonaziun tutgan:

1. ils pajaments da las vischnancas sin fundament da l'artitgel 19s fin l'artitgel 19t;
2. ils pajaments da las vischnancas sin fundament d'eventualas enclegientschas ch'ellas han fatg – cun l'approvaziun dal departament – cun proprietarias e proprietaris da bains immobigliars che fan valair pretensiuns d'indemnisaziun pervia da l'expropriaziun materiala tenor l'artitgel 98;
3. ils custs d'advocat e da procedura, sche quels resultan a las vischnancas en connex cun la defensiun cunter pretensiuns nungiustifitgadas d'indemnisaziun e da bunificaziun.

⁴ Uschenavant ch'il fond chantunal cuntegna memia paucs meds finanzials per ademplir ses intent d'utilisaziun, vegnan fatgs pajaments anticipads or da meds publics generals fin ad in debit da maximalmain 80 milliuns francs.

⁵ Il fond vegn schlià cun il conclud da la regenza, cur che ses intent d'utilisaziun tenor l'artitgel 19q alinea 1 è adempli e cur ch'in eventual debit è pajà. In'eventuala facultad dal fond vegn repartida proporziunalmain sin quellas vischnancas che han pajà retgavs da la taxa da plivalur en il fond chantunal.

Art. 19r * 10. intents d'utilisaziun dal fond communal

¹ Ils meds finanzials dal fond communal ston vegnir utilisads:

1. en emprima lingia per custs da dezonaziun tenor l'artitgel 19q alinea 3 e l'artitgel 19u;
2. en segunda lingia per ils custs d'administraziun en connex cun fixar e cun retrair la taxa da plivalur;
3. en terza lingia per mesiras da la planisaziun dal territori tenor l'artitgel 3 da la lescha federala davart la planisaziun dal territori⁵⁾.

² Las vischnancas pon prevair en la lescha da construcziun ulteriurs intents d'utilisaziun; en quest connex ston ellas garantir ch'ils intents tenor l'aleina 1 na vegnian betg periclitads tras quai.

Art. 19s * Indemnisaziun da dischavantatgs da la planisaziun

1. expropriaziun materiala

¹ Ils dischavantatgs da la planisaziun vegnan indemnisads mo, sch'els correspundan ad in'expropriaziun materiala tenor l'artitgel 98.

⁵⁾ CS [700](#)

² Sch'i sa tracta da dischavantatgs da la planisaziun chascunads da planisaziuns da dezonaziun cun l'intent principal da reducir zonas da construcziun surdimensiunadas, suranneschan pretensiuns d'indemnisaziun entaifer 2 onns suenter che la planisaziun ha survegni vigur legala.

Art. 19t * 2. indemnisaziun d'expensas d'avertura

¹ En cas da dezonaziuns che vegnan fatgas en emprima lingia per reducir zonas da construcziun surdimensiunadas han las persunas pertutgadas in dretg da vegnir indemnisadas da la vischnanca per las expensas cumprovas en connex cun averturas tenor ils artitgels 60 ss., sche l'avertura è vegnida realisada entaifer ils ultims 15 onns avant che la midada da la lescha dals 25 d'october 2018 è entrada en vigur.

² L'indemnisaziun vegn fixada sin dumonda tras la suprastanza communal a maun d'ina disposiziun.

³ Il dretg d'indemnisaziun exista mo, sche la dezonaziun na corresponda betg ad in'expropriaziun materiala. El surannescha 2 onns suenter che la planisaziun ha survegni vigur legala.

Art. 19u * 3. restituziun da taxas da plivalur pajadas

¹ Las proprietarias ed ils proprietaris d'in bain immobigliar han il dretg envers la vischnanca da survegnir enavos taxas da plivalur pajadas, sche las mesiras da planisaziun vegnan puspe abolidas.

² Il dretg da restituziun surannescha entaifer 2 onns suenter che la planisaziun ha survegni vigur legala.

*4.1.4. Pretensiuns finanzialas da las vischnancas **

Art. 19v * Cundiziuns, modalitads, cumpetenzas

¹ Sch'ina vischnanca vul far valair custs da dezonaziun en il senn da l'artitgel 19q envers il fond chantunal, ston esser ademplitas las suandantas cundiziuns:

1. la vischnanca sto inoltrar al post spezialisà ina dumonda correspondentia;
2. ils custs da dezonaziun ston pertutgar planisaziuns che las vischnancas han inoltrà a la regenza fin ils 31 da december 2035 per l'approvaziun. La regenza po prolungar quest termin per motivs plausibels per maximalmain 2 onns. En cas da planisaziuns che vegnan inoltradas suenter ils 31 da december 2035 respectivamain suenter in termin prolungà, sa reducescha la pretensiun finanziaria da la vischnanca mintga onn per 20 pertschient;

3. sche la dumonda concerna in'obligaziun d'indemnisaziun pervia d'ina expropriaziun materiala, ston esser avant maun la decisiun legalmain valaivla da la cumissiun d'expropriaziun ubain in'eventuala enelegientscha tranter la vischnanca e la proprietaria u il proprietari d'in bain immobigliar ch'è vegnida approvada dal departament e che regla l'indemnisaziun pervia da l'expropriaziun materiala;
4. sche la dumonda concerna ina indemnisaziun d'expensas d'avertura cumprovas, sto esser avant maun ina disposiziun d'indemnisaziun legalmain valaivla da la suprastanza communal.

² Dumondas ston vegnir inoltradas entaifer 60 dis suenter che la decisiun legalmain valaivla da la cumissiun d'expropriaziun è avant maun u suenter l'approvaziun d'ina enelegientscha respectivamain suenter che la disposiziun d'indemnisaziun legalmain valaivla da la suprastanza communal è avant maun.

³ Sche dumondas da finanziaziun da vischnancas na pon temporarmain betg vegnir satisfatgas, las vegn la summa anc debitada pajada pli tard.

⁴ Il post spezialisà è responsabel per far ils pajaments.

⁵ Suenter avoir consultà la vischnanca pon pajaments or dal fond chantunal vegnir refusads, scursanids u pretendids enavos, sche la vischnanca ha chaschunà senza custs da dezonaziun pervia da l'agen fauss cumportament. En cas da differenzas decida il departament.

4.1.5. Disposiziun cuminaivla *

Art. 19w * Autorità communal cumpetenta; remartgas ed inscripziun en il register funsil

¹ Il dretg communal po incumbensar autras autoritàs che la suprastanza communal cun l'execuziun da l'artitgel 19 fin l'artitgel 19v.

² La suprastanza communal incumbenscha l'uffizi dal register funsil da remartgar ils suandants causals en il register funsil:

1. obligaziuns da construir contractualas e dretgs da cumpra contractuals tenor l'artitgel 19b, directamain suenter ch'il contract è vegni concludi;
2. obligaziuns da construir legalas tenor l'artitgel 19c, directamain suenter che l'enonaziun ha survegni vigur legala;
3. ils termins supplementars tenor l'artitgel 19d alinea 2 cifra 2;
4. obligaziuns da construir legalas tenor l'artitgel 19g, directamain suenter che l'obligaziun da construir ha survegni vigur legala;
5. il termin da surbajegiada en cas d'ina enonaziun a temp limità tenor l'artitgel 19h, directamain suenter che la planisaziun ha survegni vigur legala;
6. l'obligaziun da pagar ina taxa da plivalur inclusiv l'import da la taxa tenor l'artitgel 19m, directamain suenter che la disposiziun da taxaziun ha survegni vigur legala.

³ La suprananza communal incumbenscha l'uffizi dal register funsil directamain suenter che la disposiziun da taxaziun ha survegni vigur legala d'inscriver en il register funsil il dretg da pegn legal tenor l'artitgel 131 alinea 1 cifra 3 da la lescha introductiva tar il cudesch civil svizzer⁶⁾.

4.2. PLANISAZIUN DIRECTIVA COMUNALA

Art. 20 Plans directivs communal, models directivs

¹ Las vischnancas pon relaschar plans directivs communal che determineschan il svilup dal territori ch'ellas vulan cuntanscher areguard l'utilisaziun, areguard la furmaziun, areguard l'avertura ed areguard l'infrastructura. Els mussan, co che las activitads da la vischnanca che han in effect sin il territori vegnan coordinadas cun quellas da las vischnancas vischinas, da la regiun e dal chantun. *

² Las vischnancas reglan la cumpetenza e las proceduras per relaschar plans directivs communal. Ellas fan in'exposiziun da cooperaziun.

³ Plans directivs communal vegnan communitgads a la regenza ed èn liants per ils organs communal ch'èn incumbensads cun la planisaziun. Els èn publics. Mintgina e mintgin po prender invista dad els.

⁴ Il svilup territorial che duai vegnir cuntanschi po er vegnir fixà en models directivs e.u.v.

4.3. PLANISAZIUN COMUNALA D'UTILISAZIUN

4.3.1. Mesiras preventivas

Art. 21 Zonas communalas da planisaziun

¹ Sch'i vegn inistradà da relaschar u da midar l'urden fundamental u in plan da quartier, po la suprananza communal relaschar ina zona da planisaziun per ils territoris pertutgads.

² En la zona da planisaziun na dastga vegnir fatg nagut che pudess engrevgiar la nova planisaziun u s'opponer a quella. Cunzunt dastgan projects da construcziun vegnir permiss mo, sch'els na cuntrafan ni a las planisaziuns ed a las prescripziuns vertentas ni a las planisaziuns ed a las prescripziuns novas previsas.

³ La zona da planisaziun po vegnir relaschada per 2 onns e po vegnir prolungada adequatamain cun il consentiment dal departament.

⁴ La vischnanca publitgescha il relasch e las prolungaziuns da la zona da planisaziun en l'organ uffizial da publicaziun da la vischnanca ed en il fegl uffizial dal chantun. La zona da planisaziun entra en vigur cun la publicaziun.

⁶⁾ DG [210.100](#)

4.3.2. *Urden fundamental*

4.3.2.1. En general

Art. 22 Urden fundamental

¹ Las vischnancas relaschan l'urden fundamental che definescha l'utilisaziun sco er ils princips da la furmaziun e da l'avertura dal territori communal. L'urden fundamental è liant per mintgina e per mintgin.

² L'urden fundamental consista da la lescha da construcziun, dal plan da zonas, dal plan general da furmaziun e dal plan general d'avertura. Per territoris parzials po vegnir relaschà in plan d'areal. Empè d'in plan general da furmaziun pon las vischnancas relaschar prescripziuns da furmaziun en la lescha da construcziun.

³ L'urden fundamental resguarda las directivas e las prescripziuns dal dretg surordinà. En il rom da lur cumpetenza pon las vischnancas fixar disposiziuns pli rigurusas, sche las relaziuns localas pretendan quai e sche la regulaziun surordinada n'impedescha betg quai.

⁴ Ils custs per elavurar e per relaschar l'urden fundamental vegnan per regla surpigliads da las vischnancas. Tar planisaziuns che sa refereschon ad in project pon las vischnancas adossar totalmain u parzialmain ils custs da planisaziun a quellas persunas che profiteschon spezialmain da la planisaziun.

Art. 22a * Prescripziuns davart las abitaziuns secundaras

¹ La cumpetenza concedida al chantun tenor la legislaziun federala davart las abitaziuns secundaras da relaschar prescripziuns che limiteschan pli fitg che la legislaziun federala la construcziun, la midada u l'utilisaziun d'abitaziuns, vegn delegada a las vischnancas, nun ch'il chantun sez relaschia prescripziuns.

Art. 23 Urden da compensaziun

¹ Sche l'urden fundamental d'ina vischnanca na satisfà betg a las pretensiuns dal dretg surordinà, supplitgescha la regenza la vischnanca d'eliminar las mancanzas entaifer in termin adequat.

² Sche la vischnanca n'ademplescha betg questa supplica, relascha la regenza in urden da compensaziun adequat, e quai per la vischnanca e sin donn e cust da la vischnanca. Per la procedura valan confirm al senn las prescripziuns per relaschar plans chantunals d'utilisaziun. Il departament po relaschar ina zona chantunala da planisaziun per ils territoris pertutgads.

³ Sche la vischnanca relascha pli tard in urden fundamental che satisfà a las pretensiuns legalas, scada l'urden da compensaziun cun l'approvaziun da l'urden fundamental midà.

4.3.2.2. Lescha da construcziun

Art. 24 Lescha da construcziun 1. en general

¹ La lescha da construcziun cuntegna almain las prescripziuns da construcziun, las prescripziuns da zona sco er ulteriuras disposiziuns ch'èn necessarias tenor il dretg chantunal.

² Tut tenor ils basegns locals reglan las prescripziuns da construcziun cunzunt:

1. las pretensiuns ad edificizis ed a stabiliments areguard la realisaziun, areguard il manaschi ed areguard il mantegniment;
2. la concepziun ed il mantegniment d'edifizis e da stabiliments sco er da spazis exteriurs;
3. la construcziun da stabiliments communabels, sco plazzas da giugar, parcs, stabiliments da parcar, antennas communablas ed implants per il provediment d'energia;
4. la disposiziun da plazzas da parcar per vehichels a motor e per velos;
5. l'utilisaziun dal terren public e dal spazi d'aria public tras persunas privatas sco er il diever da bains immobigliars privats per intents publics;
6. las pretensiuns a stabiliments da traffic, da provediment e da dismesa;
7. las pretensiuns a projects da construcziun spezialas.

³ Las prescripziuns da zona defineschan l'intent da la zona, il gener admissibel da l'utilisaziun e – per zonas da construcziun – supplementarmain la moda da construcziun tenor las reglas.

Art. 25 2. moda da construcziun tenor las reglas

¹ La moda da construcziun tenor las reglas cumpiglia almain il grad da l'utilisaziun, la moda da construcziun (moda da construcziun serrada u averta) sco er las distanzas dal cunfin e dals edificizis.

² Il grad da l'utilisaziun vegn definì tras las dimensiuns dals edificizis e tras las cifras d'utilisaziun. Per territoris, en ils quals ina planisaziun d'areal vegn fatga sco planisaziun consecutiva, pon vegnir fixadas valurs directivas u normas per las dimensiuns dals edificizis e per las cifras d'utilisaziun.

³ A cifras d'utilisaziun po vegnir renunzià, sch'il grad da l'utilisaziun è fixà sufficientamain en l'urden fundamental tras las dimensiuns dals edificizis respectivamain tras autras mesiras da planisaziun.

⁴ Las vischnancas pon prevair ch'i dastga vegnir divergià da la moda da construcziun tenor las reglas en il rom da plans da quartier e da plans d'areal. Las premissas e la dimensiun da las divergenzas ston vegnir fixadas en la lescha da construcziun. *

⁵ En l'ordinaziun relascha la regenza prescripziuns davart las noziuns e davart las modas da mesurar da la moda da construcziun tenor las reglas.

4.3.2.3. Plan da zonas

Art. 26 Plan da zonas

¹ Il plan da zonas sutdivida il territori communal en differentas zonas d'utilisaziun. Las zonas da l'utilisaziun fundamentala determineschan en general l'utilisaziun admissibla dal terren. Las zonas da l'utilisaziun surpostada cuntengnan prescripziuns d'utilisaziun complementaras.

² Tut tenor ils basegns locals zaivran las vischnancas las zonas da construcziun, las zonas d'agricultura, las zonas da protecziun sco er las ulteriuras zonas.

³ En las zonas che vegnan circumscriittas en questa lescha valan exclusivamain las prescripziuns chantunalas, nun che las vischnancas na vegnian betg autorisadas u obligadas expressivamain da relaschar disposiziuns divergentas u complementaras. Sche las vischnancas zaivran zonas da construcziun, zonas da protecziun u ulteriuras zonas che n'èn betg circumscriittas en questa lescha, relaschan ellas sezzas las prescripziuns da zona necessarias.

⁴ En il plan da zonas pon vegnir designads territoris, en ils quals vegn fatga ina planisaziun consecutiva (planisaziun d'areal, planisaziun da quartier). Per il territori pertutgà ha la determinaziun d'ina planisaziun consecutiva ha l'effect d'ina zona da planisaziun. La planisaziun consecutiva vegn instradada d'uffizi u sin dumonda da persunas pertutgadas.

Art. 27 Zonas da construcziun 1. en general

¹ Zonas da construcziun pon vegnir sutdivididas en zonas centralas, en zonas dal center, en zonas dal vitg, en zonas d'abitar, en zonas per manaschis da produczion e da servetsch, en zonas d'interferenza per abitar e per lavurar, en zonas per edifizis e per stabiliments publics, en zonas per indrizs turistics, en zonas verdas, en zonas per stabiliments da sport e da temp liber, en zonas per hotels ed en zonas da mantegniment. Las vischnancas pon determinar ulteriurs genres da zonas da construcziun.

² Surfatschas d'avertura entaifer u a l'ur da las zonas da construcziun valan sco zonas da construcziun.

³ Tar zonas d'interferenza pon vegnir determinadas quotas d'utilisaziun per las differentas utilisaziuns. En tut las zonas da construcziun pon plinavant vegnir determinadas surfatschas u parts da surfatschas per utilisaziuns publicas u per utilisaziuns che servan ad interess publics.

⁴ ... *

Art. 28 2. zonas per edifizis e per stabiliments publics

¹ Zonas per edifizis e per stabiliments publics èn destinadas per edifizis e per stabiliments publics u per edifizis e per stabiliments che servan ad interess publics. Utilisaziuns privatas sutordinadas èn admissiblas, sch'ellas èn colliadas architectonicamain cun edifizis confurms a la zona.

² Edifizis e stabiliments existents che s'opponan a l'intent da la zona, dastgan mo vegnir mantegnids.

³ La zona po vegnir sutdividida en ina zona per edifizis publics ed en ina zona per stabiliments publics.

Art. 29 3. zonas per indrizs turistics

¹ Zonas per indrizs turistics èn destinadas per edifizis e per stabiliments turistics, sco stabiliments da sport e da temp liber, lieus da restauraziun e da vendita sco er staziuns da servetsch en il sectur da staziuns da val, da staziuns da mez e da staziuns da muntogna d'implants turistics da transport. Spazi d'abitar per il personal da manaschi è permess.

² Tar zonas periferas pon las vischnancas relaschar regulaziuns spezialas davart l'access.

Art. 30 4. zonas verdas

¹ Zonas verdas servan a mantegnair ed a crear spazis libers per estructurar la surbajegiada entaifer u a l'ur da zonas da construcziun.

² Edifizis e stabiliments na dastgan betg s'opponer a l'intent da la zona.

Art. 31 5. zonas da mantegniment

¹ Zonas da mantegniment servan a mantegnair abitadis pitschens che han ina valur speziala per la cuntrada e per l'istorgia culturala. Edifizis e stabiliments ston vegnir mantegnids en lur character original ed en lur substanza. Ils conturns ston vegnir laschads en il stadi ch'è tipic per la cuntrada. Edifizis novs n'èn betg admess. Tut ils projects da construcziun èn suttamess a la cussegliaziun da furmaziun. Meglieraziuns da gener concepciunal èn admessas.

² Edifizis existents che pon anc vegnir utilisads conform a l'intent il mument che la dumonda da construcziun vegn inoltrada e che n'èn inditgads ni en il plan da zonas ni en il plan general da furmaziun sco protegids integralmain u sco necessaris per l'agricultura, dastgan vegnir midads entaifer il volumen existent ed entaifer lur utilisaziun. La structura architectonica fundamentala, l'aspect exteriur sco er il character original da l'edifizi ston vegnir mantegnids en ils tratgs principals. Intervenziuns da pli baud che disturban ston vegnir allontanadas. Construcziuns annexas subordinadas pon vegnir permessas en l'interess da mantegnair la substanza architectonica istorica.

³ La reconstrucziun suenter ina destrucziun è permessa. En la lescha da construcziun pon las vischnancas declerar che la reconstrucziun saja admissa er suenter ina demoliziun. Permissiuns da construcziun per reconstrucziuns pon vegnir dadas mo, sche:

1. l'edifizi existent pudeva anc vegnir utilisà conform a l'intent;
2. l'edifizi cumpensatoric correspunda areguard la situaziun, areguard la dimensiun, areguard la furma, areguard la posiziun, areguard la creaziun, areguard la construcziun ed areguard il material essenzialmain a l'edifizi oriund;
3. la dumonda per la reconstrucziun vegn inoltrada entaifer 3 onns suenter la destrucziun u ensemen cun la dumonda da demoliziun.

⁴ Stabiliments da traffic, da provediment e da dismesa sco er implants solars cun ina surfatscha d'absorbaziun da passa 1 m² èn permess mo tenor las prescripziuns dal plan general d'avertura e dal plan general da furmaziun. Custs d'avertura ston vegnir surpigliads cumplainamain da las proprietarias e dals proprietaris dals bains immobigliars. Conducis d'aua en edifizis ed en tancs d'aua èn admiss mo, sch'igl è garanti che l'aua persa vegnia tractada conform a la lescha.

⁵ Il plan general da furmaziun po cuntegnair disposiziuns complementaras che correspundan a las relaziuns localas.

Art. 32 Zonas d'agricultura

¹ Las vischnancas zaivran las zonas d'agricultura tenor las prescripziuns dal dretg federal. En quest connex tegnan ellas adequatamain quint da las differentas funcziuns da las zonas d'agricultura.

² Per giuditgar, sche edifizis e sche stabiliments en la zona d'agricultura èn confurms a la zona, è decisiv il dretg federal. Resalvadas restan ina circumscripziun pli detagliada da la confurmitad da la zona en il rom da l'alinea 1 sco er las disposiziuns davart il spazi d'abitat agricul che la regenza ha relaschà en l'ordinaziun.

³ En las zonas che las vischnancas han zavrà per la producziun independenta dal terren pon edifizis e stabiliments che surpassan in engrondiment intern en il senn dal dretg federal vegnir permess sco confurms a la zona.

Art. 33 Zonas da protecziun

1. zonas per la protecziun da la natira

¹ Zonas per la protecziun da la natira cumpiglian spazis vitals natirals (biotops) u biocenosis ed ulteriurs lieus natirals che sa distinguan tras ina varietad particulara da las spezias u tras l'existenza da spezias raras sco er tras furmaziuns geologicas custavlas (geotops).

² Edifizis e stabiliments novs ed intervenziuns – sco l'allontanament d'aua, sauaziuns e ladadas – n'èn betg permiss. Resalvads èn stabiliments ch'èn cuntegnids en in plan general d'avertura ch'è vegnì approvà cun vigur legala suenter che la midada da la lescha dals 25 d'october 2018 è entrada en vigur. Edifizis e stabiliments existents dastgan mo vegnir renovads. Intervenziuns architectonicas per renaturar u per revitalisar sco er in'utilisaziun agricola adattada en il rom da las mesiras da tgira èn admissas. Resalvadas restan ulteriuras prescripziuns u prescripziuns divergentas tenor la legislaziun davart la protecziun da la natira e da la patria sco er en contracts da cultivaziun. *

Art. 34 2. zonas per la protecziun da la cuntrada

¹ Zonas per la protecziun da la cuntrada cumpiglian cuntradas d'ina bellezza e d'ina particularitad speziala u cun ina funcziun ecologica.

² Edifizis e stabiliments novs n'èn betg permiss. Resalvads èn intervenziuns per revitalisar u per augmentar la valor, conducts sutterrans, edifizis e stabiliments agriculs e forestals, sch'i n'è betg raschunaivel d'als construir en in lieu ordaifer la zona per la protecziun da la cuntrada, stabiliments ch'èn cuntegnids en in plan general d'avertura u en in plan d'utilisaziun tenor la legislaziun speziala, ch'èn vegnids approvads cun vigur legala suenter che la midada da la lescha dals 25 d'october 2018 è entrada en vigur, sco er chamonas alpinas. *

³ En il rom dal dretg federal dastgan edifizis e stabiliments existents vegnir renovads, midads parzialmain ed engrondids moderadamain, sch'il caracter da l'edifizì e da la cuntrada vegn mantegnì. La reconstrucziun suenter ina destrucziun, utilisaziuns d'abitar senza intents agriculs en edifizis d'abitar agriculs sco er la midada cumpletta da l'intent d'edifizis e da stabiliments ch'èn renconuschids sco degns da vegnir protegids pon vegnir permessas en il rom dal dretg federal. *

⁴ Entaifer las zonas per la protecziun da la cuntrada designeschan las vischnancas ils cunfins exacts da cuntradas da pali d'ina bellezza speziala e d'impurtanza naziunala. En cas da basegn fixeschan ellas en in reglament las finamiras da protecziun concretas sco er las mesiras da protecziun e da mantegniment necessarias per las cuntradas da pali. Il reglament fa part da l'urden fundamental. Dal rest valan exclusivamain las disposiziuns dal dretg federal per las cuntradas da pali. *

Art. 35 3. zonas da tegnair liber

¹ Zonas da tegnair liber cumpiglian surfatschas che ston vegnir tegnidas libras per proteger il maletg dal vitg e da la cuntrada e lieus panoramics sco er per estructurar territoris d'abitadi.

² Edifizis e stabiliments na dastgan betg s'opponer a l'intent da la zona.

Art. 36 4. zonas d'archeologia, zonas per la protecziun archeologica

¹ Zonas d'archeologia cumpiglian surfatschas, sin las qualas i sto vegnir fatg quint cun gronda probabilitad cun chats e cun resultats archeologics. Intenziuns da construcziun ston vegnir communitgadas a la vischnanca avant che elavurar ils plans dal project. Consultond il servetsch archeologic fixescha la vischnanca las cundiziuns necessarias.

² Zonas per la protecziun archeologica cumpiglian lieus da chats archeologics enconuschents. Permess vegnan mo edificizis e stabiliments che servan a l'intent da la zona.

Art. 37 5. zonas per la protecziun da l'aua sutterrana e da funtaunas

¹ Zonas per la protecziun da l'aua sutterrana e da funtaunas cumpiglian territoris che ston vegnir protegids cunter influenzas dischavantagiusas per garantir il provediment cun aua da baiver.

² Territoris entaifer la zona per la protecziun da l'aua sutterrana e da funtaunas valan sco secturs particularmain periclitads tenor la legislaziun davart la protecziun da las auas. L'autorità ch'è cumpetenta per la permissiun suttametta dumondas da construcziun a l'autorità spezialisada cumpetenta.

³ Utilisaziuns agriculas e forestalas, utilisaziuns tras l'orticultura ed autras utilisaziuns ston vegnir pratigadas uschia, ch'ina protecziun suffizienta da las auas è garantida.

Art. 37a * 6. zonas d'auas

¹ Las zonas d'auas cumpiglian il spazi d'auas en il senn dal dretg federal.

² L'admissibilitad d'edificizis e da stabiliments novs sco er la cultivaziun dal spazi d'auas sa drizzan tenor il dretg federal. Edificizis e stabiliments ston observar ina distanza d'almain 5 meters da tuttas duas varts da l'aua, la quala dastga vegnir sutpassada mo en cas excepziunals motivads.

³ La garanzia da possess d'edificizis e da stabiliments ch'en vegnids construids en moda legala e che na correspundan betg pli a las prescripziuns vertentas sa drizza entaifer las zonas da construcziun tenor l'artitgel 81 alinea 1 ed alinea 2 da questa lescha. Sut las medemas premissas dastgan tals edificizis e stabiliments ultra da quai vegnir demolids e reconstruids, sche ed uschenavant che la lescha da construcziun da la vischnanca permetta la demoliziun e la reconstrucziun. Ordaifer la zona da construcziun sa drizza la garanzia da possess tenor il dretg federal.

⁴ Avant che conceder permissiuns da construcziun entaifer las zonas da construcziun sto vegnir tadlada l'autorità spezialisada chantunala ch'è cumpetenta. En cas da projects da construcziun ordaifer las zonas da construcziun dumonda l'autorità EOZ il consentiment da l'autorità spezialisada chantunala ch'è cumpetenta.

Art. 38 Ulteriuras zonas
 1. zonas da privel

¹ Las zonas da privel cumpiglian territoris ch'èn periclitads da lavinas, da bovas, da crudada da crappa, d'inundaziuns u d'auters eveniments da la natira. Tenor las directivas chantunalas vegnan ellas sutdivididas en ina zona da privel cun in privel considerabel (zona da privel 1) ed en ina zona da privel cun in privel mesaun (zona da privel 2). *

² En la zona da privel 1 na dastgan vegnir construids nagins edifizis e stabiliments novs che servan a la dimora d'umans e d'animals. Edifizis e stabiliments existents che servan a la dimora d'umans e d'animals dastgan mo vegnir renovads. En ovras da construcziun sco rempars e.u.v. che vegnan construidas per proteger abitadis pon – sa basond sin in concept general – vegnir permessas utilisaziuns confurmas a la zona ubain utilisaziuns liadas al lieu.

³ En la zona da privel 2 basegnan edifizis e stabiliments novs che servan a la dimora d'umans u d'animals mesiras da protecziun architectonicas spezialas. Sch'i vegnan fatgas midadas fundamentalas vi d'edifizis existents, ston vegnir prenidadas las mesiras da protecziun necessarias per l'entir edifizì.

⁴ En zonas da privel basegnan edifizis e stabiliments che na servan betg a la dimora d'umans e d'animals ina protecziun adequata da l'object.

⁵ Permissiuns da construcziun e permissiuns EOZ per projects da construcziun en zonas da privel vegnan dadas mo, sch'ina approvaziun da l'assicuranza d'edifizis dal chantun Grischun è avant maun. Quella relascha directivas per las mesiras da protecziun architectonicas e per la protecziun adequata da l'object.

Art. 39 2. zonas per il sport d'enviern

¹ Zonas per il sport d'enviern cumpiglian il territoris ch'è necessari per il sport d'enviern.

² Edifizis e stabiliments, midadas dal terren ed utilisaziuns – sco plantaziuns e ladadas – na dastgan betg esser restricziuns per far sport d'enviern. Clasiras en il sectur da pistas ston vegnir allontanadas durant la stagiun d'enviern usitada.

³ Edifizis e stabiliments per il sport d'enviern ch'èn liads al lieu èn admess. Sut las medemas premissas pon vegnir permess edifizis e stabiliments che servan a l'utilisaziun da sport u a l'utilisaziun turistica ordaifer la stagiun d'enviern.

⁴ Las vischnancas pon relaschar disposiziuns complementaras, cunzunt davart il dretg general d'access, davart il diever dal terren per ennavar e per preparar las pistas cun maschinas, davart l'indemnisaziun da perditas da rendita e da donns vi da bains immobigliars sco er davart la repartiziun dals custs che resultan da quai sin las interpresas interessadas.

Art. 40 3. zonas per l'utilisaziun futura da construcziun

¹ Zonas per l'utilisaziun futura da construcziun cumpiglian territoris ch'èn previs per engrondir la zona da construcziun pli tard.

² Admess èn projects da construcziun che adempleschan las premissas per ina permissiun excepziunala per edifizis e per stabiliments ordaifer las zonas da construcziun e che na s'opponan betg a l'intent futur da la zona.

³ Regruppaments dal terren en zonas per l'utilisaziun futura da construcziun ston vegnir realisads tenor ils princips per regruppaments dal terren en zonas da construcziun.

Art. 41 4. zonas "ulteriur territori communal"

¹ Las zonas "ulteriur territori communal" cumpiglian il terren nunproductiv, las auas sco er surfatschas restantas, per las qualas naginas autras zonas d'utilisaziun vegnan en dumonda.

² Admissibels èn projects da construcziun che adempleschan las premissas per ina permissiun excepziunala per edifizis e per stabiliments ordaifer las zonas da construcziun.

4.3.2.4. Plan general da furmaziun

Art. 42 Plan general da furmaziun

1. cuntegn

¹ Il plan general da furmaziun regla ils princips da la furmaziun (mantegniment, renovaziun, ulteriur svilup) dals abitadis e da la cuntrada.

² La basa da las determinaziuns èn cunzunt analisas d'abitadis, inventaris d'edifizis, inventaris da la cuntrada, studis sco er resultats da concorrenzas.

³ Uschenavant che las consequenzas giuridicas da las singulas determinaziuns na resultan betg dal dretg chantunal, vegnan ellas regladas en l'urden fundamental.

Art. 43 2. abitadi

¹ Arels d'abitadi ed edifizis singuls d'ina impurtanza artistica, istorica u architectonica speziala u d'ina impurtanza speziala per la cuntrada vegnan – sin basa d'analysas d'abitadis u d'autras infurmaziuns – integrads en il plan general da furmaziun sco areals d'abitadi e sco edifizis singuls protegids en general (objects protegids).

² Midadas architectonicas vi d'objects protegids vegnan permessas mo sin basa d'in inventari d'edifizis. Quel sto vegnir fatg avant che elavurar ils plans da project ed è la basa per determinar las midadas architectonicas admissiblas ed eventualas prescripziuns da mantegniment en la permissiun da construcziun.

³ Sche inventaris d'edifizis en gia avant maun tar l'elavuraziun dal plan general da furmaziun, pon las midadas architectonicas admissiblas vi dad objects protegids vegnir determinadas en la lescha da construcziun.

⁴ Il plan general da furmaziun po cuntegnair ulteriuras determinaziuns sco areals d'innovaziun, areals da tegnair liber, lingias da furmaziun per construir, transferiments da l'utilisaziun, territoris cun l'obligaziun da far ina cussegliaziun da furmaziun.

Art. 44 3. cuntrada

¹ Objects natirals e culturals d'ina impurtanza speziala vegnan – sin basa d'inventaris da la cuntrada u d'infurmaziuns equivalentas – integrads en il plan general da furmaziun sco objects natirals e culturals protegids, sch'els na vegnan betg attribuids ad ina zona da protecziun.

² Objects protegids e lur conturns na dastgan vegnir ni demolids ni donnegiads.

4.3.2.5. Plan general d'avertura

Art. 45 Plan general d'avertura

¹ Il plan general d'avertura determinescha en moda generala ils stabiliments da traffic, da provediment e da dismesa per l'avertura da las zonas da construcziun e d'autras zonas d'utilisaziun. El cuntegna almain ils stabiliments da l'avertura fundamentala e da l'avertura generala e po er cumpigliar stabiliments da l'avertura detagliada. *

² Il plan general d'avertura determinescha plinavant stabiliments d'avertura impurtants cun caracter d'infrastructura, sco stabiliments dal traffic public, stabiliments da parcar, indrizz d'ennavar, loipas, sendas, sendas da viandar, vias da velos e vias da chavaltgar.

³ En il plan general d'avertura distinguan las vischnancas tranter stabiliments existents e stabiliments planisads. En l'urden fundamental reglan ellas las consequenzas giuridicas da las singulas determinaziuns, sche quellas na resultan betg dal dretg chantunal.

⁴ Tar la projectaziun da stabiliments planisads èn permessas pitschnas divergenzas en cumparegliaziun cun il plan general d'avertura, sche las prescripziuns concepziunalas èn garantidas.

4.3.2.6. Plan d'areal

Art. 46 Plan d'areal

¹ Il plan d'areal determinescha il svilup, la furmaziun e la renovaziun d'abitadis sco er da projects en la cuntrada. El po cuntegnair elements dal plan da zonas, dal plan general da furmaziun e dal plan general d'avertura e po vegnir cumpletta cun prescripziuns. En plans d'areal davart la renovaziun d'abitadis pon vegnir determinadas obligaziuns d'utilisaziun e da demoliziun.

² Divergenzas dal plan da zonas e da la moda da construcziun tenor las reglas èn admissiblas, sche nagins interess predominants da vischinas e da vischins na s'opponan a quai. Il gener ed il grad da l'utilisaziun dastgan vegnir midads mo per surfatschas limitadas localmain per zavrar utilisaziuns u per stabilir cunfins da zonas adequats. Sch'il grad da l'utilisaziun per singulas zonas da construcziun è determinà sco valur directiva u sco norma, fixescha il plan d'areal las dimensiuns precisas dals edifizis e las cifras d'utilisaziun.

³ Il plan d'areal vegn relaschà per territoris, per ils quals igl è determinada ina planisaziun consecutiva. El po vegnir relaschà per ulteriurs territoris entaifer u ordaifer las zonas da construcziun.

⁴ Sch'igl è previs en il plan da zonas ina planisaziun d'areal, determineschan las vischnancas – cunfinond il territori – las cundiziuns generalas per la planisaziun consecutiva.

4.3.2.7. Procedura

Art. 47 Introducziun, procedura d'examinaziun preliminar e procedura da participaziun

¹ Avant che concluder d'introducir la procedura per relaschar u per midar l'urden fundamental, orienteschan las vischnancas il post spezialisà.

² Davart dumondas da proprietarias e da proprietaris da bains immobigliars d'introducir la procedura decida la suprastanza communal.

³ En l'ordinaziun regla la regenza la procedura d'examinaziun preliminar e la procedura da participaziun.

Art. 48 Relasch

¹ Il relasch e la midada da la lescha da construcziun, dal plan da zonas, dals plans generals da furmaziun, dals plans generals d'avertura sco er da reglaments, uschenavant ch'els fan part da l'urden fundamental, èn suttamess a la votaziun en la vischnanca. Per il plan general d'avertura u per parts da quel pon las vischnancas declerar il cussegl communal sco cumpetent. *

² Plans d'areal vegnan relaschads da la suprastanza communal, sche las vischnancas na decleran betg il cussegl communal sco cumpetent.

³ Midadas d'ina impurtanza subordinada pon vegnir concludidas da la suprastanza communal suenter avair tadlà las persunas pertutgadas. La realisaziun d'ina exposiziun da cooperaziun è facultativa. *

⁴ La suprastanza communal communitescha concluds davart il relasch u davart la midada da l'urden fundamental en l'organ da publicaziun uffizial da la vischnanca ed en il fegl uffizial dal chantun e procura ch'ils meds da planisaziun concludids sco er las dumondas per permissiuns supplementaras respectivas vegnian exponids publicamain durant il termin da recurs (exposiziun da recurs).

⁵ Protestas cunter dumondas per permissiuns supplementaras ston vegnir inoltradas durant l'exposiziun tar l'autorità d'approvaziun.

⁶ Fin ch'il project vegn approvà, han conclus davart il relasch u davart la midada da l'urden fundamental l'effect d'ina zona da planisaziun communal.

Art. 49 Approvaziun

1. princips

¹ La lescha da construcziun, ils plans da l'urden fundamental sco er ils reglaments, sche quels fan part da l'urden fundamental, sco er las midadas da quests relaschs ston vegnir approvads da la regenza ed entran en vigur cun il conclus d'approvaziun. Midadas tenor l'artitgel 48 alinea 3 vegnan approvadas dal departament. *

² L'approvaziun vegn dada, sche naginas prescripziuns na vegnan violadas.

³ En la procedura d'approvaziun po l'autorità d'approvaziun – suenter avair tadlà la suprastanza communal e las persunas pertutgadas – midar prescripziuns illegalas ed eliminar mancanzas formalas.

⁴ La procedura d'approvaziun sto vegnir exequida en moda speditiva. Ensemen cun la procedura d'examinaziun preliminar na dastga ella betg durar pli che 8 mais. Revisiuns da la planisaziun locala pon vegnir approvadas en etappas.

Art. 50 2. coordinaziun

¹ L'autorità d'approvaziun procura ch'il cuntegn da l'approvaziun vegnia coordinà cun eventualas permissiuns supplementaras.

² L'autorità d'approvaziun decida senza davart dumondas per permissiuns supplementaras chantunalas en il rom dal conclus d'approvaziun, sch'ina decisiun generala gida a meglierar la coordinaziun u ad accelerar la procedura u sch'ella è vegnida concludida tranter las partidas.

³ Sche la permissiun supplementara vegn dada da las autoritads ch'èn cumpetentas tenor la legislaziun speziala, procura l'autorità d'approvaziun che la comunicaziun haja – sche pussaivel – lieu a medem temp.

⁴ Ulteriurs detagls davart la coordinaziun vegnan reglads da la regenza en l'ordinaziun.

4.3.3. Planisaziun da quartier

Art. 51 Planisaziun da quartier

1. intent, cuntegn

¹ En il rom da l'urden fundamental regla il plan da quartier la furmaziun e l'avertura da zonas da construcziun cun ina planisaziun consecutiva u ils detagls d'ulteriuras parts da la zona da construcziun. Sche la planisaziun pretenda quai, po il territori da planisaziun vegnir extendì excepziunalmain sin bains immobiliars ordaifer las zonas da construcziun.

² Il plan da quartier consista da las disposiziuns dal plan da quartier e – tut tenor intent – dal plan da furmaziun dal quartier e dal plan d'avertura dal quartier.

³ Per rectifictar dretgs reals limitads, prenotaziuns e remartgas valan conform al senn las disposiziuns davart il regruppament dal terren.

Art. 52 2. componentas

¹ Las disposiziuns dal plan da quartier cuntegnan prescripziuns davart la furmaziun dals edifizis e dals stabiliments, davart la realisaziun, davart il mantegniment e davart la renovaziun da l'avertura dal quartier sco er davart la repartiziun dals custs da planisaziun e d'avertura (clav da repartiziun). Ellas pon cumpletter las prescripziuns da construcziun da l'urden fundamental e determinar etappas per realisar l'avertura e la surbajegiada dal quartier.

² Il plan da furmaziun dal quartier determinescha il lieu d'edifizis e da stabiliments e las surfatschas che ston vegnir tegnidas libras. El po cuntegnair ulteriuras prescripziuns, cunzunt davart ils cubus da construcziun sco er davart lur utilisaziun e davart lur furmaziun.

³ Il plan d'avertura dal quartier cuntegna ils stabiliments ch'èn necessariis per l'avertura dal quartier. El po prevoir stabiliments communabels, sco piazzas da giugar, sco er stabiliments da parcar e stabiliments per l'infrastructura dal quartier.

Art. 53 Procedura

¹ La suprastanza communal è competenta per introducir e per exequir la planisaziun da quartier sco er per relaschar e per midar il plan da quartier. Las vischnancas pon declerar il cussegl communal sco competent per il relasch e per las midadas.

² La suprastanza communal concluda d'uffizi u sin dumonda da persunas privatas d'introducir la planisaziun da quartier. Sch'ella refusa dumondas privatas, communitgescha ella quai a las petentas ed als petents en ina disposiziun contestabla.

³ Tar planisaziuns da quartier che persunas privatas sezzas elavuran sezzas (planisaziun da quartier privata) na datti nagina procedura d'introducziun.

⁴ Ils detagls davart la procedura vegnan reglads da la regenza en l'ordinaziun.

Art. 54 Custs da planisaziun e d'avertura

¹ Ils custs per la planisaziun e per l'avertura dal quartier van sin donn e cust da las persunas ch'èn participads al plan da quartier. La vischnanca sa participescha als custs, sch'igl exista in interess public pli vast per la planisaziun u per ils stabiliments.

² Las persunas participadas pon vegnir obligadas da prestar pajaments a quint, e quai fin a l'autozza da las parts probablas dals custs da planisaziun e d'avertura.

³ Per l'obligaziun da pajar taxas e per la repartiziun dals custs da planisaziun e d'avertura tranter las persunas ch'èn participadas al plan da quartier valan conform al senn las disposiziuns per incassar contribuziuns.

⁴ Ils detagls davart la procedura per fixar e per incassar las parts dals custs vegnan reglads da la regenza en l'ordinaziun.

4.3.4. Lingias da construcziun e lingias da nivel

Art. 55 Lingias da construcziun

¹ Lingias da construcziun servan cunzunt a tegnair liber spazis per lung da stabiliments d'avertura, d'auas e d'urs dal guaud sco er a tegnair liber surfatschas en l'interess dal maletg dal vitg e da la protecziun da la natira e da l'ambient. Per differents basegns pon vegnir determinadas differentas lingias da construcziun.

² Lingias da construcziun han la precedenza envers tut las autras prescripziuns da distanza da dretg public. Ellas determineschan ils cunfins, fin tar ils quals i po vegnir construi sur terra e sut terra. Edifizis e stabiliments existents che sa chattan en il sector da las lingias da construcziun dastgan mo vegnir mantegnids.

³ Parts da stabiliments che guardan ora, sco tetgs, penslas da tetg, stgalas avant chasa, balcuns torts, lautgas avertas e.u.v. dastgan tanscher fin 1.5 m sur la lingia da construcziun or, tar lingias da construcziun per lung da stabiliments da traffic mo, sch'ellas en almain 3.0 m sur il nivel dal passape e 4.5 m sur il nivel da la via.

⁴ Resalvadas restan prescripziuns davart lingias da construcziun en auters relaschs chantunals.

Art. 56 Lingias da nivel

¹ Lingias da nivel determineschan l'autezza da stabiliments da traffic projectads.

² Edifizis e stabiliments sin bains immobigliars cunfinants ston vegnir drizzads tenor las lingias da nivel.

Art. 57 Excepziuns, procedura

¹ Auter che tar lingias da distanza da l'aua e dal guaud po l'autoritat ch'è cumpetenta per la permissiun conceder excepziuns da las prescripziuns davart lingias da construcziun davart lingias e da nivel, sche nagins interess predominants s'opponan e sche la proprietaria u sch'il proprietari dal bain immobigliar s'oblighescha en in revers da stabilir il stadi legal sin dumonda da l'autoritat cumpetenta.

² Sche lingias da construcziun e sche lingias da nivel vegnan determinadas sco cumponentas da plans da l'urden fundamental u da plans da quartier, valan las prescripziuns da procedura per ils plans respectivs. Per agens plans da lingias da construcziun e da lingias da nivel sa drizza la procedura conform al senn tenor las prescripziuns davart la procedura per il plan da quartier.

³ Lingias da construcziun da las vischnancas per lung da vias chantunals ston vegnir determinadas en in plan da l'urden fundamental.

4.4. ACCESS

Art. 58 En general

¹ En il rom da lur cumpetenza planiseschan las vischnancas l'avertura fundamentala, l'avertura generala e l'avertura detagliada da lur territori. Ellas fan survistas dal stadi da la surbajegiada, da l'avertura e da la madiranza da construcziun.

² L'avertura fundamentala cumpiglia il provediment d'in territori coerent pli grond cun ils stabiliments surordinads sco vias principalas, lingias da viafier, ovras idraulicas ed ovras electricas, sereneras e stabiliments per dismetter ils ruments.

³ L'avertura generala cumpiglia il provediment d'in territori che duai vegnir surbajegià cun las lingias principalas dals stabiliments d'avertura, cunzunt conducts d'aua, conducts dal provediment d'energia e conducts d'aua persa sco er vias e sendas che servan directamain al territori d'avertura. Els collian ils stabiliments da l'avertura fundamentala cun quels da l'avertura detagliada.

⁴ L'avertura detagliada cumpiglia la colliaziun dals singuls bains immobigliars cun las lingias principalas dals stabiliments d'avertura, inclusiv las vias da quartier ch'èn accessiblas al public ed ils conducts publics.

Art. 59 Program d'avertura

¹ Las vischnancas fan in program d'avertura. En accordanza cun la planisaziun da finanzas determinescha quel, cura che tge parts da la zona da construcziun vegnan avertas e cura che tge stabiliments d'avertura vegnan sanads.

² Las vischnancas reglan la cumpetenza e la procedura per relaschar e per midar il program d'avertura. Ellas fan in'exposiziun da cooperaziun.

³ Il program d'avertura è liant per ils organs communalis ch'èn incumbensads cun la planisaziun. Il program d'avertura è public. Mintgina e mintgin po prender invista dad el.

Art. 60 Realisaziun

1. cumpetenza, retard

¹ Igl è chausa da las vischnancas respectivamain da las instituziuns ch'èn responsablas, a las qualas las vischnancas han dà l'incumbensa u la concessiun, da realisar l'avertura da las zonas da construcziun e da las autras zonas d'utilisaziun (projectaziun, construcziun, manaschi, mantegniment e renovaziun), nun che la confederaziun u ch'il chantun realiseschia l'avertura.

² En la lescha da construcziun pon las vischnancas autorisar persunas privatas d'avrir sezzas lur terren tenor las prescripziuns dals plans d'avertura. Sche pliras persunas privatas èn participadas ad in'avertura e sch'ellas n'arrivan betg da sa cunvegnir davart la procedura u davart la repartiziun dals custs, decida la suprastanza communal.

³ La suprastanza communal decide, sche personas privatas han – tenor il dretg federal – in dretg sin in'avertura privata u sin in pajament anticipà, en cas che l'avertura da zonas da construcziun na vegn betg realisada a temp tras la communad. Sch'ina avertura privata u sch'in pajament anticipà vegn permess, fa la suprastanza communal ina procedura da contribuziun en il rom da la realisaziun dals stabiliments e reparta ils custs sin tut ils bails immobigliars avers.

⁴ Dretgs da restituziun or da l'avertura privata u or dal pajament anticipà ston vegnir reglads en la procedura da contribuziun tenor l'alineia 3. Pajaments anticipads che ston vegnir restituids vegnan integrads senza tschains en la procedura da contribuziun.

Art. 61 2. dretg d'execuziun da las vischnancas

¹ Las vischnancas relaschan disposiziuns pli detagliadas davart la planisaziun e davart la realisaziun da l'avertura sco er davart la coordinaziun cun auters stabiliments d'avertura.

² Las vischnancas prescrivan cunzunt las pretensiuns a l'avertura en general e per relaziuns spezialas e reglan la concepziun, il manaschi, il mantegniment e la renovaziun da stabiliments d'avertura.

³ Las vischnancas reglan il dretg da la publicitad e da personas privatas d'utilisar stabiliments d'avertura sco er las dumondas d'indemnisaziun che resultan da quai. Ultra da quai fixeschan ellas las premissas e la cumpetenzza per laschar surpigliar la vischnanca stabiliments d'avertura privats.

Art. 62 Finanziaziun

1. obligaziun da pajar taxas

¹ Las vischnancas cuvran lur expensas per averturas tenor l'artitgel 60 cun incassar taxas d'avertura. Ellas sa participeschan als custs, sch'igl exista in interess public per ils stabiliments u sch'igl èn avant maun circumstanzas spezialas.

² Stabiliments da traffic vegnan finanziads tras contribuziuns, stabiliments da provediment e da dismesa vegnan finanziads tras contribuziuns respectivamain tras taxas. Las vischnancas fixeschan, tge stabiliments da provediment e da dismesa che vegnan finanziads tras contribuziuns e tgenins che vegnan finanziads tras taxas.

³ Las taxas d'avertura ston da princip vegnir pajadas da quellas personas che tiran in avantatg economic spezial or dals stabiliments publics u che utiliseschan u che pudessan utilizar ils stabiliments. Sch'i para ch'il pajament d'ina taxa probabla saja periclità, po la suprastanza communal pretender ina garanzia adequata.

⁴ Per finanziair stabiliments d'avertura che vegnan construids sin basa da la legislaziun da meglieraziun valan exclusivamain las disposiziuns da la legislaziun da meglieraziun.

Art. 63 2. contribuziuns

¹ Contribuziuns vegnan incassadas per cuvrir ils custs per construir, per midar e per renovar stabiliments d'avertura. Als custs, per ils quals ins sto pajar contribuziuns, appartegnan tut las expensas ch'i basegna per l'ovra publica.

² La suprastanza communal fixescha las parts dals custs che ston vegnir surpigliadas da la vischnanca (part da l'interessenza publica) e da la totalitad da las proprietarias e dals proprietaris dals bains immobigliars (part da l'interessenza privata). En quest connex valan per regla las suandantas valurs directivas:

1. avertura generala
 - a) part da la vischnanca: 70 - 40 %
 - b) part privata: 30 - 60 %
2. avertura detagliada
 - a) part da la vischnanca: 30 - 0 %
 - b) part privata: 70 - 100 %

³ Per reparter la part privata sin pliras personas participadas serva per regla l'utilisaziun dal bain immobigliar ch'è pussaivla, e quai resguardond eventuals ulteriurs avantatgs e dischavantatgs.

⁴ Las personas participadas pon vegnir obligadas da prestar pajaments a quint, e quai fin a l'autozza da las parts dals custs probablas.

⁵ Debituras e debiturs da las contribuziuns èn las proprietarias ed ils proprietaris dals bains immobigliars ch'èn registrads en il register funsil il mument da la scadenza. En cas da proprietad communal vegnan debitadas las contribuziuns da las proprietarias comunablas e dals proprietaris comunabels, en cas da cumproprietad vegnan quellas debitadas da las cumproprietarias e dals cumproprietaris. Tar relaziuns en dretg da construcziun vegnan debitadas las contribuziuns da la persuna cun dretg da construcziun.

⁶ En l'ordinaziun regla la regenza la procedura per incassar contribuziuns (procedura da contribuziun).

Art. 64 3. taxas

¹ Taxas vegnan incassadas per cuvrir ils custs per construir, per manar, per mantegnair e per renovar stabiliments da provediment e da dismesa.

² Las vischnancas fixeschan en in relasch communal, tge taxas che vegnan incassadas. Ellas determineschan la gruppa da las personas ch'èn obligadas da pajar taxas sco er la basa da valitaziun e las tariffas da taxas e reglan la procedura per fixar e per retrair las taxas.

4.5. REGRUPPAMENT DAL TERREN

Art. 65 Intent

¹ Sch'i basegna in regrouppament da bains immobigliars u ina midada da cunfins da parcellas per relaschar plans d'utilisaziun u per realisar in urden d'utilisaziun fixà, vegnan fatgs regrouppaments dal terren u rectificaziuns da cunfins.

² Regruppaments dal terren e rectificaziuns da cunfins pon vegnir fatgs sco proceduras independentas u en colliaziun cun ina procedura dal plan d'utilisaziun.

³ Per arrundaziuns agriculas e forestalas sco er per regrouppaments dal terren per vias nazionalas u chantunalas valan las disposiziuns da procedura da la legislaziun da meglieraziun respectivamain da la legislaziun davart las vias.

Art. 66 Cumpetenz, procedura

¹ Cumpetenta respectivamain cumpetent per introducir e per realisar regrouppaments dal terren e rectificaziuns da cunfins sco er per decider davart la nova repartiziun e davart la repartiziun dals custs è, cun resalva da l'alineia 2, la suprastanza communal u – sch'il regrouppament dal terren u sche la rectificaziun dals cunfins vegn fatg en colliaziun cun ina planisaziun chantunala d'utilisaziun – il departament.

² Sch'il regrouppament dal terren u sche las rectificaziuns da cunfins vegnan fatgs en colliaziun cun ina planisaziun d'utilisaziun che na po betg vegnir relaschada da la suprastanza communal u dal departament, vegn la nova repartiziun relaschada da l'organ ch'è cumpetent per relaschar la planisaziun d'utilisaziun.

³ L'introducziun da regrouppaments dal terren e da rectificaziuns da cunfins vegn fatga d'uffizi u sin dumonda da persunas privatas. Sche l'autorità ch'è cumpetenta per l'introducziun refusa dumondas privatas, communitgescha ella quai a las petentas ed als petents en ina disposiziun contestabla.

⁴ En l'ordinaziun regla la regenza la procedura per regrouppaments dal terren e per rectificaziuns da cunfins tenor questa lescha.

Art. 67 Scumond da regrouppament, dretg da precumpra

¹ Suent l'ordinaziun d'in regrouppament dal terren po l'autorità cumpetenta concluder in scumond da regrouppament da 2 onns per l'entir territori cumpiglià u per parts da tal. Per relaschar e per prolungar il scumond da regrouppament valan conform al senn las prescripziuns per zonas communalas da planisaziun. Il scumond da regrouppament sto vegnir remartgà en il register funsil, e quai cun inditgar la durada.

² Durant il scumond da regrouppament na dastgan vegnir prendidas naginas disposiziuns legalas u effectivas per bains immobigliars, sche quellas disposiziuns pudessan disturbar u engrevgiar il regrouppament. Las disposiziuns ston vegnir approvadas da l'autorità cumpetenta. *

³ Durant in regruppament dal terren ha l'instituziun ch'è responsabla per il regruppament in dretg da precumpra sin tut ils bains immobigliars en il territori cumpiglià, uschenavant ch'il bain immobigliar vegn duvrà per ademplir ina incumbensa publica.

Art. 68 Inventarisaziun dal possess vegl, exposiziun, protesta

¹ Per tut ils bains immobigliars en il territori da regruppament ston – sin basa dal register funsil – vegnir fatgs in plan dal possess ed in register dals dretgs reals, da las prenotaziuns e da las remartgas (register dal possess). Sch'il regruppament dal terren vegn fatg sco regruppament da la valur, ston ils plans ed ils registers vegnir cumpletts cun ina tabella da valitaziun. Proprietarias e proprietaris da bains immobigliars che n'èn betg inscrits en il register funsil ston cumprovar la proprietad sin agen donn e cust.

² L'autoritàd cumpetenta fa ina procedura d'exposiziun ed ina procedura da protesta. Sche protestas pertutgan il plan dal possess u il register dal possess, fixescha l'autoritàd per la partida, da la quala il dretg na resulta betg dal register funsil, in termin da 30 dis per far valair in eventual plant sin via civila. *

³ Suerter la finiziun da la procedura va il possess vegl en vigor legala.

Art. 69 Deducziuns da terren, nova repartiziun

¹ Da la surfatscha totala dal territori da regruppament vegn deducì gratuitamain il terren che vegn duvrà per l'avertura sco er per stabiliments communabels che servan predominantamain als basegns dal territori da regruppament. Sch'i na vegn betg cuntanschida ina cunvegna, sa drizza la cessiun da terren u da dretgs per intents publics pli vasts tenor las prescripziuns da la lescha d'expropriaziun⁷⁾.

² La surfatscha che resta suenter las deducziuns da terren vegn repartida sin las proprietarias e sin ils proprietaris dals bains immobigliars en proporziun dal terren apportà e resguardond tut ils avantatgs e tut ils dischavantatgs ch'èn colliads cun il possess vegl e nov. Repartiziuns pli grondas e pli pitschnas sco er avantatgs e dischavantatgs speziels da singulas repartiziuns ston vegnir cumpensadas cumplainamain en daners.

³ Sch'ina part na basta betg per furmar in bain immobigliar che po vegnir utilisà conform a la zona e sche er ina repartiziun adequata da proprietad communabla u da cumproprietad n'è ni giavischada ni pussaivla, n'exista nagin dretg da reparter il terren.

Art. 70 Rectificaziun dals dretgs

¹ Avant la nova repartiziun ston – en collavuraziun cun l'uffizi dal register funsil – vegnir rectifitgads ils dretgs reals, las prenotaziuns e las remartgas e sto vegnir preparada l'annunzia al register funsil.

⁷⁾ DG [803.100](#)

² Tras l'acquist da la proprietad vi dals bains immobigliars repartids da nov scadan – cun excepziun dals dretgs transferids u fundads da nov sco er dals dretgs da pegn funsil – tut ils dretgs reals limitads sco er tut las prenotaziuns e tut las remartgas dal possess vegl.

Art. 71 Custs

¹ Ils custs dal regruppament dal terren e da la rectificaziun dals cunfins inclusiv ils custs da la mesiraziun e da la termaziun van a quint da las persunas participadas. La vischnanca paja excepziunalmain contribuziuns, sch'igl exista in interess public pli vast per las mesiras.

² Per l'obligaziun da pajar taxas e per la repartiziun dals custs tranter las persunas participadas valan conform al senn las disposiziuns per incassar contribuziuns.

³ Ils detagls davart la procedura per fixar e per incassar las parts dals custs vegnan reglads da la regenza en l'ordinaziun.

5. Prescripziuns chantunalas da construcziun

5.1. MADIRANZA DA CONSTRUCZIUN

Art. 72 Madiranza da construcziun

¹ Edifizis novs sco er renovaziuns fundamentalas ed engrondiments fundamentalas vegnan permess mo, sch'il bain immobigliar è madir per la construcziun.

² In bain immobigliar vala sco madir per la construcziun, sche sia furma e sia grondezza permettian ina surbajegiada adeguata e confurma a la zona e sch'il bain immobigliar è avert per l'utilisaziun intenziunada conform a las prescripziuns u sche l'avertura vegn exequida fin a la finiziun dal project da construcziun.

5.2. FURMAZIUN

Art. 73 Abitadi e cuntrada

¹ Abitadis, edifizis e stabiliments ston vegnir furmads ed integrads tenor las reglas da l'architettura uschia, ch'i resulta in bun effect general cun ils conturns e cun la cuntrada.

² Nua che questa lescha u nua che la planisaziun locala prevesa in'obligaziun da far ina cussegliaziun da furmaziun, sto la patruna u il patrun da construcziun sa laschar cussegliar tar l'elavuraziun dals plans da project e l'autorità da construcziun tar il giudicament dal project da construcziun, e quai tras expertas e tras experts en dumondas da la furmaziun da construcziun.

³ Sch'in edifizis u sch'in stabiliment sfigurescha il maletg dal vitg u da la cuntrada pervia d'in mantegniment manglus, oblighescha l'autorità ch'è cumpetenta per la permissiun la proprietaria u il proprietari da prender las mesiras necessarias. Sche quella u sche quel n'ademplescha betg las ordinaziuns entaifer il termin fixà, lascha l'autorità – suenter ina smanatscha – prender las mesiras tras terzas persunas sin donn e cust da las persunas negligentas.

Art. 74 Objects protegids

¹ Objects protegids tenor l'artitgel 43 ston vegnir mantegnids.

² Midadas architectonicas vi d'objects protegids èn suttaMESSAS a la cussegliaziun da furnaziun. Ils intents da construcziun ston vegnir communitgads a l'autorità ch'è cumpetenta per la permissiun avant che elavurar ils plans da project. En collavuraziun cun la patruna u cun il patrun da construcziun sco er cun las expertas e cun ils experts en dumondas da la furnaziun da construcziun fixescha quella detagliadamain las ordinaziuns da mantegniment, e quai sin basa da las finamiras da protecziun tenor l'analisi da l'abitadi e sin basa da l'inventari d'edifizis. Sch'i n'exista anc nagin inventari d'edifizis per l'object pertutgà, procura ella per l'inventarisaziun.

³ Midadas architectonicas vegnan permessas, sch'ellas resguardan las ordinaziuns da mantegniment. La permissiun po vegnir cumbinada cun cundiziuns correspundentas.

⁴ Resalvadas restan ordinaziuns da protecziun e da mantegniment gia existentas da las vischnancas u d'autoritads chantunals u federalas ch'èn vegnidas prenidadas sin basa da la legislaziun da la planisaziun dal territori u da la protecziun da la natira e da la patria.

5.3. DISTANZAS

Art. 75 Distanzas da construcziun 1. edifizis

¹ Tar la construcziun d'edifizis che surpassan il terren decisiv sto vegnir observada ina distanza dal cunfin da 2.5 m envers mintga bain immobigliar vischin, nun che la lescha da construcziun da la vischnanca prescrivia distanzas dal cunfin pli grondas. *

² Tranter edifizis sto vegnir observada ina distanza dals edifizis da 5.0 m, nun che la lescha da construcziun da la vischnanca prescrivia distanzas dals edifizis pli grondas.

³ Parts da stabiliments che guardan ora – sco penslas, stgalas avant chasa, balcuns torts e lautgas avertas – dastgan tanscher fin 1.0 m en la distanza dal cunfin e dals edifizis. Sche la part dal stabiliment che guarda or furma vers anor ina paraid, vala quella sco part da la paraid exteriura da l'edifizis.

Art. 76 2. ulteriurs edifizis e stabiliments

¹ Per surfatschas cuvridas avertas – sco sustas e.u.v. – valan las distanzas dal cunfin dals edifizis, e quai mesirà davent dal stanschain fin tar il cunfin dal bain immobigliar.

² Mirs libers, mirs emplenids si davostiers (mirs da trapartida), scarpas e.u.v. dastgan vegnir construids fin al cunfin, sch'els n'èn betg pli auts che 1.0 m. Sch'els surpassan l'atezza dad 1.0 m, ston els observar ina distanza dal cunfin en la dimensiun da la pliautezza, maximalmain dentant da 2.5 m.

³ Tar exchavaziuns sto vegnir observada ina distanza dal cunfin da 0.5 m, e quai mesirà davent da l'ur sur da la scarpa dal foss. Sch'il bain immobigliar vischin vegn segirà cun in mir da sustegn u cun mesiras da construcziun cumparegliablas, na ston vegnir observadas naginas distanzas dal cunfin.

⁴ Clasiras sco saivs, mirs e paraids da lain fin in'atezza dad 1.5 m davent dal terren decisiv dastgan vegnir plazzadas al cunfin. Clasiras pli autas ston vegnir messas enavos per la mesira da la pliautezza, dentant maximalmain per 2.5 m. *

⁵ Saivs vivas dastgan vegnir emplantadas en ina distanza da 0.5 m davent dal cunfin, sch'ellas vegnan tagliadas enavos mintga onn fin al cunfin e fin ad in'atezza dad 1.5 m davent dal terren decisiv. Saivs vivas pli autas ston vegnir messas enavos per la mesira da la pliautezza, maximalmain dentant per 2.5 m. *

Art. 77 3. sutpassaments, resalvas

¹ L'autorità communal da construcziun po permetter sutpassaments da las distanzas da construcziun fixadas en questa lescha ed en la lescha da construcziun da la vischnanca, sch'igl exista ina convegna tranter las persunas pertutgadas e sche nagins interess publics predominants na s'opponan a quai. L'autorità communal da construcziun ordinescha da remartgar il sutpassament en il register funsil.

² Sche l'urden fundamental u sch'in plan da quartier prescriba ina tscherta situaziun per in edifiziu u per in stabiliment, na valan las distanzas da construcziun da questa lescha e da las leschas da construcziun da las vischnancas betg, sch'ellas s'opponan a la planisaziun.

³ Resalvas restan prescripziuns da distanza en auters relaschs chantunals, distanzas sin basa da la legislaziun davart la protecziun da l'ambient sco er distanzas da vias da las vischnancas.

Art. 78 Distanza dal guaud *

¹ ... *

² ... *

³ La distanza d'edifizis e da stabiliments envers il guaud sa drizza tenor la legislaziun forestala chantunala. Lingias da distanza dal guaud ch'èn fixadas en l'urden fundamental han la precedenza envers la distanza dal guaud tenor la legislaziun forestala.

5.4. SEGIREZZA E SANADAD

Art. 79 En general

¹ Edifizis e stabiliments ston ademplir las disposiziuns da la polizia da sanadad, da fiu e da mastergn sco er las prescripziuns da la legislaziun davart la lavur, davart l'energia, davart la protecziun da las auas e davart la protecziun da l'ambient.

² Edifizis e stabiliments ston correspunder a las reglas renconuschidas da la scienza da construcziun e na dastgan periclitir persunas, animals e chaussas ni tar lur construcziun ni tras lur existenza ni tras lur utilisaziun.

³ En l'ordinaziun po la regenza prescriber che tscherts edificis e stabiliments stoppian vegnir suttamess ad in'examinaziun uffiziala speziala per controllar lur segirezza visavi influenzas da la natira sco terratrembels, naiv e vent.

⁴ Sch'in edificis u sch'in stabiliment periclitescha umans u animals, u sche umans u animals s'exponan ad in privel direct cun utilisar edificis u stabiliments periclitads, oblighescha l'autorità communal la proprietaria u il proprietari da prender las mesiras necessarias. Sche quella u sche quel n'adempleschan betg las ordinaziuns entaifer il termin fixà, lascha l'autorità communal da construcziun – sunter ina smanatscha – prender las mesiras tras terzas persunas sin donn e cust da las persunas negligentas.

Art. 80 Construir a moda adattada per las persunas impedidas

¹ Edifizis e stabiliments novs accessibels al public sco er edificis e stabiliments novs cun passa 50 plazzas da lavur ston vegnir concepids tenor las normas spezializadas renconuschidas uschia, ch'els èn er accessibels per persunas cun impediments. Ils edificis e stabiliments accessibels al public ston ultra da quai pudair vegnir utilisads da persunas cun impediments. *

^{1bis} Edifizis novs cun dapli che quatter abitaziuns ston vegnir concepids tenor las normas spezialas renconuschidas uschia, che las singulas abitaziuns èn accessiblas senza obstachels e lur intern corresponda a las pretensiuns da la construcziun d'abitaziuns adattabla. En cas d'edifizis novs cun tschintg fin otg abitaziuns basta quai, sche almain las abitaziuns d'in plaun èn accessiblas senza obstachels e sche l'access a las ulteriuras abitaziuns è adattabel. *

² Las pretensiuns tenor l'alinea 1 e l'alinea 1bis ston vegnir ademplidas en il senn dal dretg federal respectiv er tar renovaziuns, sche nagins interess publics predominants na s'opponan a quai e sche las expensas per l'adattaziun n'èn betg sproporziunadas; per renovaziuns d'edifizis d'abitar valan las suandantas excepziuns: *

1. * la pretensiun da l'accessibilità senza obstachels sto vegnir ademplida tar la renovaziun d'edifizis d'abitar cun otg u main abitaziuns mo, sche las vischnancas prevesan quai en la lescha da construcziun;
2. * las pretensiuns da la construcziun d'abitaziuns adattablas ston vegnir ademplidas tar la renovaziun d'edifizis d'abitar independentamain dal dumber d'abitaziuns mo, sche las vischnancas prevesan quai en la lescha da construcziun.

³ Igl è chaussa da l'autorità communal da construcziun d'examinar, sche dumondas da construcziun correspundan a las prescripziuns per construir tenor ils basegns da persunas cun impediments. Per quest intent po ella consultar cussegliadras u cussegliaders cumpetents.

⁴ A las organisaziuns da persunas cun impediments che han il dretg da far recurs communitescha l'autorità communal da construcziun, cur che las dumondas da construcziun vegnan exponidas publicamain.

5.5. POSSESS ACTUAL ED EXCEPZIUNS ENTAIFER LAS ZONAS DA CONSTRUCCIUN

Art. 81 Possess actual

¹ Edifizis e stabiliments ch'èn vegnids construids legalmain, che na correspundan betg pli a las prescripziuns vertentas, dastgan vegnir mantegnids e renovads.

² Tals edificis e stabiliments dastgan ultra quai vegnir transformads, engrondids moderadamain u utilisads per in auter intent, sche la divergenza da las prescripziuns vertentas na vegn betg augmentada tras quai e sche nagins interess predominants publics u interess da vischinas e da vischins na s'opponan a quai.

³ En la lescha da construcziun pon las vischnancas declerar sco admissibla er la reconstrucziun suenter ina destrucziun u suenter ina demoliziun, e quai senza prender resguard sin las prescripziuns vertentas da la moda da construcziun tenor las reglas (dretg da reconstrucziun). Ellas reglan ils detagls resguardond ils interess publics ed ils interess da vischinas e da vischins.

⁴ Resalvadas restan obligaziuns legalas spezialas d'adattaziun u da sanaziun sco er regulaziuns spezialas dal dretg federal u chantunal davart l'applicaziun da novas prescripziuns per edificis e per stabiliments existents.

Art. 82 Excepziuns

¹ Sch'igl èn avant maun relaziuns extraordinarias e sche l'observaziun da las disposiziuns legalas munta ina direzza sproporziunada, po l'autorità communal da construcziun conceder excepziuns da singulas prescripziuns da construcziun e da zona, sche quai na violescha nagins interess publics e privats predominants.

² La permissiun excepziunala po vegnir fatga dependenta da quai che la proprietaria u ch'il proprietari da proprietari dal bain immobiligiar s'oblighescha en in revers da stabilir il stadi legal sin dumonda da l'autorità cumpetenta. Per expensas che augmentan la valur na vegnan – en quest cas – pajadas naginas indemnisaziuns tar ina expropriaziun posteriura.

³ Sch'i vegnan permessas isolaziuns exteriuras vi d'edifizis u vi da stabiliments existents, dastga vegnir divergià da las autezzas totalas e da las autezzas da la fatschada, da las lunghezzas da l'edifizis, da las cifras d'utilisaziun, da las distanzas dal cunfin e dals edificis sco er da las lingias da construcziun, e quai per la dimensiun da l'isolaziun exteriura. *

5.6. EXCEPZIUNS PER EDIFIZIS E PER STABILIMENTS ORDAIFER LAS ZONAS DA CONSTRUZZIUN

Art. 83 En general

¹ L'admissibladad da projects da construcziun ordaifer las zonas da construcziun che n'èn betg confurms a la zona sa drizza tenor il dretg federal.

² La midada da l'utilisaziun d'edifizis d'abitar agriculs per intents d'abitar betg agriculs vegn permissa en il rom dal dretg federal.

³ La midada cumpletta da l'intent d'edifizis e da stabiliments ch'èn renconuschids sco degns da vegnir protegids vegn permissa en il rom dal dretg federal, sch'ils edifizis e sch'ils stabiliments èn vegnids mess sut protecziun en l'urden fundamental u sch'els èn vegnids mess sut protecziun da l'autorità ch'è cumpetenta tenor la legislaziun chantunala davart la protecziun da la natira e da la patria.

⁴ Regulaziuns divergentas en il plan d'utilisaziun restan resalvadas.

Art. 84 Edifizis marcants per la cuntrada

¹ La midada da l'utilisaziun d'edifizis marcants per la cuntrada vegn permissa en il rom dal dretg federal, sche:

1. ils edifizis – ensemen cun la cuntrada – èn vegnids mess sut protecziun da la vischnanca tenor las directives dal plan direttiv chantunal en l'urden fundamental ed èn vegnids inditgads sco utilisabels per in auter intent;
2. i vegn garanti en l'urden fundamental che la cuntrada vegn cultivada a lunga vista, suenter ch'ella è messa sut protecziun;
3. i vegn garanti en l'urden fundamental ch'ils edifizis protegids vegnan mantegnids e che mesiras architectonicas vid eventuels ulteriurs edifizis èn admissiblas mo, sche quai è cumpatibel cun las finamiras da protecziun.

² Ils edifizis ch'èn utilisabels per in auter intent ston anc esser utilisabels conform a l'intent, cur che la dumonda da construcziun vegn inoltrada. La nova surfatscha d'abitar che vegn stgaffida tras in'eventuala midada da l'intent na dastga betg esser pli gronda ch'ina surfatscha d'auzada brutta da 50 m². Surfatschas restantas ston vegnir utilisadas sco surfatschas secundaras. Midadas da construcziun èn suttamessas a la cussegliaziun da furmaziun. Tar midadas da construcziun ston vegnir allontanadas intervenziuns disturbantas ch'èn vegnidas fatgas pli baud vi da l'edifizi e vi da ses conturns. Ils conturns ston vegnir laschads en il stadi tipic per la cuntrada u ston vegnir mess enavos en quest stadi.

³ Sche la cultivaziun è vegnida tralaschada durant passa 5 onns, fixescha l'autorità ch'è cumpetenta per la permissiun in termin adequat per las persunas obligadas per ademplir lur obligaziun. Sche quellas n'adempleschan betg las ordinaziuns, lascha l'autorità cumpetenta – suenter ina smanatscha – cultivar la cuntrada tras terzas persunas sin donn e cust da las persunas negligentas.

6. Dretg da construcziun formal

6.1. ORGANISAZIUN

Art. 85 Princip

¹ Sche questa lescha u sche la legislaziun speziala na fixescha nagut auter, èn ils fatgs da construcziun chaussa da las vischnancas.

² L'autorità cumpetenta per disposiziuns e per decisiuns da las vischnancas è la supranza communal, sche questa lescha, sche la legislaziun speziala u sch'il dretg communal na determinescha betg in'otra autorità communal (autorità communal da construcziun).

³ Las vischnancas organischan ils fatgs da construcziun uschia, che l'execuziun po vegnir garantida en moda professiunalmain cumpetenta, efficazia, conferma al temp e coordinada.

⁴ Las vischnancas tschertgan ina collavuraziun surcomunala, cunzunt cun stgaffir uffizis da construcziun comunabels sco er cun designar expertas comunablas ed experts comunabels u gremis spezialisads cun ina funcziun da cussegliaziun en dumondas da la furmaziun da construcziun ed en ulteriuras dumondas dal dretg da construcziun, dal dretg davart l'ambient e dal dretg d'energia.

6.2. PERMISSIUNS

Art. 86 Permissiun da construcziun

¹ Edifizis e stabiliments (projects da construcziun) dastgan vegnir construids, midads, demolids u midads en lur intent mo cun ina permissiun da construcziun en scrit da l'autorità communal da construcziun. A l'obligaziun da dumandar ina permissiun da construcziun èn suttamestas er midadas da l'intent da bains immobigliars, sch'ins sto far quint cun consequenzas considerablas per l'urden d'utilisaziun.

² Projects da construcziun ch'èn limitads areguard il temp sco er projects da construcziun che na tangheschan ni interess publics ni interess privats n'èn betg suttamestas a l'obligaziun da dumandar ina permissiun da construcziun. En l'ordinaziun fixescha la regenza, tge projects da construcziun che na basegnan betg ina permissiun da construcziun e fixescha per quels in'obligaziun d'annunzia. Sch'il dretg federal permetta quai, fa ella la medema regulaziun per edifizis e per stabiliments entaifer ed ordaifer las zonas da construcziun. *

³ Projects da construcziun che na basegnan betg ina permissiun da construcziun pon las vischnancas suttamestas en la lescha da construcziun a la procedura simplifitgada per la permissiun da construcziun. *

⁴ Resalvadas restan disposiziuns federalas u chantunalas divergentas per projects da construcziun che n'èn betg suttamess a la suveranità communal per la permissiun da construcziun.

Art. 87 Permissiun EOZ, autorità EOZ

¹ Ultra da la permissiun da construcziun basegnan edifizis e stabiliments ordaifer las zonas da construcziun (EOZ) ina permissiun chantunala (permissiun EOZ).

² Cumpetent per decisiuns davart projects da construcziun ordaifer las zonas da construcziun è il departament (autorità EOZ). En l'ordinaziun po la regenza delegar la cumpetenza cumplainamain u parzialmain ad in'autra autorità chantunala.

³ L'autorità communal da construcziun trametta dumondas per projects da construcziun ordaifer las zonas da construcziun (dumonda EOZ), tar las qualas ella è da l'avis che las premissas per ina permissiun da construcziun e per ina permissiun EOZ sajan dadas, al post spezialisà, e quai cun ina proposta motivada da dar la permissiun EOZ. Cas cuntrari refusa ella la dumonda da sai anor.

⁴ Sche l'autorità EOZ dat la permissiun EOZ, vegn quella communitgada da l'autorità communal da construcziun ensemen cun la permissiun da construcziun. En quest cas po la permissiun da construcziun vegnir contestada directamain tar la Dretgira superiura, e quai senza prender resguard sin eventuels meds legals communals. *

⁵ Sche l'autorità EOZ refusa la permissiun EOZ, communitgescha ella la decisiun EOZ negativa directamain a las petentas ed als petents. Tras quai vala la dumonda da construcziun sco refusada. Per ils custs da procedura da la vischnanca relascha l'autorità communal da construcziun ina decisiun da custs separada.

⁶ Edifizis e stabiliments che la regenza ha exclus tras ordinaziun da l'obligaziun da dumandar ina permissiun da construcziun, na basegnan betg ina permissiun EOZ, er sche las vischnancas han suttamess quels a la procedura simplifitgada per la permissiun da construcziun. *

Art. 88 Coordinaziun tar permissiuns supplementaras

¹ Sche projects da construcziun basegnan – ultra da la permissiun da construcziun ed ultra d'ina eventuala permissiun EOZ – permissiuns supplementaras, permissiuns excepziunalas, approvaziuns u consentiments d'ulteriuras autoritads (permissiuns supplementaras) e sch'igl exista in connex real u material talmain stretg tranter las permissiuns ch'ellas na pon betg vegnir dadas separadamain u independentamain ina da l'autra, mabain ch'ellas ston vegnir coordinadas areguard il cuntegn, vegnan coordinadas las proceduras e las decisiuns en la procedura per la permissiun da construcziun ed en la procedura EOZ.

² Tar projects da construcziun entaifer las zonas da construcziun è la coordinaziun chausa da l'autorità communal da construcziun. Tar projects da construcziun ordaifer las zonas da construcziun decida l'autorità EOZ senza davart permissiuns supplementaras chantunalas, sch'ina decisiun generala gida a meglierar la coordinaziun u ad accelerar la procedura u sch'ella è vegnida concludida tranter las partidas.

³ Ulteriurs detagls davart la coordinaziun vegnan reglads da la regenza en l'ordinaziun.

Art. 89 Premissas per la permissiun

¹ Projects da construcziun e midadas d'intent vegnan permiss, sche tut las prescripziuns dal dretg communal, chantunal e federal vegnan observadas.

² Dumondas da construcziun vegnan giuditgadas tenor il dretg che vala il mument da la decisiun.

³ Sche la patruna u sch'il patrun da construcziun n'è betg la proprietaria u il proprietari dal sulom, sto la dumonda da construcziun vegnir suttascritta er da la proprietaria u dal proprietari. Sche la patruna u sch'il patrun da construcziun n'è betg proprietaria u proprietari dal terren ch'i basegna per l'avertura, vegn la permissiun da construcziun mo dada, sch'ils dretgs necessaris per l'avertura dal project da construcziun pon vegnir cumprovads en la dumonda da construcziun.

Art. 90 Disposiziuns accessoricas

¹ Sche mancanzas dal cuntegn u mancanzas formalas dal project da construcziun pon vegnir eliminadas senza difficultads spezialas u sche ordinaziuns per stgaffir u per mantegnair il stadi legal daventan necessarias, ston las disposiziuns accessoricas necessarias (pretensiuns, cundiziuns, terminis) vegnir colliadas cun la permissiun.

² Disposiziuns accessoricas cun in effect che dura pli ditg u cun ina impurtanza considerabla ston vegnir remartgadas en il register funsil avant che cumenzar cun las lavurs da construcziun, e quai sin donn e cust da las persunas che fan la dumonda da construcziun. A l'autorità che fa l'annunzia atesta l'uffizi dal register funsil che la remartga saja vegnida inscrida.

³ Per ademplir correctamain disposiziuns accessoricas che stattan en in connex direct cun la realisaziun da la construcziun po vegnir pretendida ina garanzia che sto vegnir prestada avant che cumenzar cun las lavurs da construcziun.

Art. 91 Cumenzament da las lavurs da construcziun, scadenza da la permissiun da construcziun, finiziun da la construcziun

¹ Cun projects da construcziun dastga vegnir cumenzà, uschespert che la permissiun da construcziun è avant maun en scrit. Resalvadas restan prescripziuns divergentas en ina procedura da meds legals.

² Permissiuns da construcziun e permissiuns EOZ scadan, sch'i n'è betg vegni cumenzà cun las lavurs da construcziun entaifer 2 onns suenter che la permissiun da construcziun respectivamain la permissiun EOZ è entrada en vigur u sch'il project da construcziun n'è betg vegni terminà entaifer 3 onns suenter ch'igl è vegni cumenzà cun las lavurs da construcziun. Sin basa d'ina dumonda motivada po l'autorità ch'è cumpetenta per la permissiun prolongar adequatamain quests terminis. Ella infurmescha er eventualas protestadras ed eventuals protestaders davart la prolungaziun. *

³ Sch'in project da construcziun na vegn betg terminà, ston vegnir allontanadas parts da l'edifizis betg finidas e sto vegnir restabili il stadi oriund.

Art. 92 Procedura per la permissiun da construcziun

¹ Dumondas da construcziun, dumondas EOZ e dumondas per permissiuns supplementaras che basegnan ina coordinaziun ston vegnir inoltradas tar la vischnanca da staziunament.

² Las vischnancas exequeschan la procedura d'exposiziun. Durant l'exposiziun publica po vegnir fatg protesta tar la vischnanca, e quai en scrit e cun motivaziun. Per la legitimaziun da far protesta valan confurm al senn las premissas per il recurs da planisaziun tar la regenza.

³ En l'ordinaziun regla la regenza la procedura ordinaria per la permissiun da construcziun e la procedura EOZ. Per projects da construcziun che tangheschan mo interess publics e privats minimals fixescha ella ina procedura simplifigada per la permissiun da construcziun. *

^{3bis} La regenza permetta la procedura electronica per la permissiun da construcziun e relascha las prescripziuns ch'èn necessarias per quai en l'ordinaziun. *

⁴ Tut tenor basegn relaschan las vischnancas disposiziuns complementaras en la lescha da construcziun. Ellas pon introducir in'obligaziun d'annunzia per tut ils projects da construcziun e reglar las modalitads correspondentas. *

6.3. RESPONSABILIDAD, RESTABILIMENT, CHASTI

Art. 93 Responsabilidad

¹ Las patrunas ed ils patruns da construcziun, las proprietarias ed ils proprietaris, ulteriuras personas autorisadas sco er las personas che han l'incumbensa da projectar e da realisar projects da construcziun èn responsabels che las prescripziuns legalas vegnian observadas, ch'ils edifizis e ch'ils stabiliments construids correspundian als plans permess e ed a la profilaziun sco er che las disposiziuns accessoricas vegnian observadas.

² Tras la permissiun e tras la controlla d'edifizis e da stabiliments na surpiglian il chantun e las vischnancas nagina responsabilidad per la construcziun, per la consistenza, per la qualificaziun dal material e per la segirezza dals edifizis e dals stabiliments construids.

Art. 94 Restabiliment dal stadi legal

¹ Stadis materialmain illegals ston vegnir allontanads sin ordinaziun da l'autorità cumpetenta, e quai independentmain dal fatg, sch'igl è vegnida fatga ina procedura da multa pervia dal stadi illegal ch'è vegni chaschunà.

² Cumpetenta per relaschar e per far valair disposiziuns da restabiliment è l'autorità communal da construcziun. En cas da stadis illegals ordaifer las zonas da construcziun prenda l'autorità EOZ las mesiras necessarias, sche l'autorità communal da construcziun resta inactiva malgrà la supplitga dal chantun. Ils custs che resultan tras quai per il chantun vegnan adossads a la vischnanca, sch'els na pon betg vegnir adossads a las persunas obligadas u sch'els èn nunincassabels.

³ L'obligaziun da restabilir il stadi legal è chausa tant da las proprietarias e dals proprietaris sco er da las persunas che han chaschunà il stadi illegal. Sche las persunas obligadas n'adempleschan betg la disposiziun da restabiliment entaifer il termin fixà, lascha l'autorità cumpetenta – suenter ina smanatscha – prender las mesiras ordinadas tras terzas persunas sin donn e cust da las persunas negligentas.

⁴ Sche l'autorità cumpetenta sto – per motivs da la proporziunalità u da la protecziun da la confidenza – desister cumpletmain u per part d'ordinar mesiras da restabiliment, relascha ella ina disposiziun ch'il stadi illegal vegnia tolerà (disposiziun da toleranza).

Art. 95 Multa

¹ Tgi che violescha questa lescha u relaschs e disposiziuns dal chantun u da las vischnancas che sa basan sin quella, vegn chastià cun ina multa tranter 200 francs e 40 000 francs. En cas spezialmain grevs, oravant tut tar engurdientscha, è l'autorità cumpetenta betg liada a quest import maximal. Gudogns illegals vegnan confiscads tenor las disposiziuns dal cudesch penal svizzer⁸⁾.

² Chastiabla è la cuntravenziun sapientiva u la cuntravenziun per negligientscha che vegn commessa da las persunas ch'èn responsablas tenor l'artitgel 93. Empè d'ina persuna giuridica, d'ina societàd collectiva u commanditara, d'ina firma singula u d'ina collectività da persunas senza persunalità giuridica èn chastiablas las persunas natirals che han agì u che avessan gi d'agir per quellas. Per multas e custs è responsabla solidarmain la persuna giuridica, la societàd u la collectività da persunas.

³ Cumpetenta per chastiar è l'autorità communal da construcziun. En cas, nua che l'autorità EOZ ordinescha da restabilir il stadi legal, è ella er cumpetenta per chastiar.

⁴ Il dretg da chastiar surannescha entaifer 5 onns suenter che l'act chastiabel è vegni commess. La surannaziun absoluta cumenza suenter 10 onns. Il chasti d'ina cuntravenziun surannescha en 5 onns.

⁸⁾ CS [311.0](#)

6.4. CUSTS DA PROCEDURA

Art. 96 Custs da procedura

¹ Las vischnancas incasseschon taxas per lur expensas en la procedura per la permissiun da construcziun ed en ulteriuras proceduras da la polizia da construcziun. Expensas per prestaziuns da terzas persunas, sco expertisas professiunalas, cussegliaziuns e custs dal register funsil, ston vegnir indemnissadas supplementarmain a la vischnanca.

² Tgi che ha chaschunà expensas tras dumondas da tut gener u tras ses cumportament sto surpigliar ils custs. Ils custs che resultan cun tractar protestas ston vegnir adossads a las protestadras ed als protestaders, sche la protesta n'è evidentamain betg admissa u evidentamain betg motivada. En quest cas pon las protestadras ed ils protestaders ultra da quai vegnir obligads da pajar ina indemnissaziun extrauffiziala adequata a las petentas u als petents. *

³ Las vischnancas reglan la calculaziun e l'incassament da las taxas en in'ordinaziun da taxas.

⁴ Per decisiuns EOZ sco er per disposiziuns da multa e da restabiliment tar projects da construcziun ordaifer las zonas da construcziun incasseschon l'autorità EOZ da las petentas e dals petents respectivamain da las partidas taxas che sa cumponan d'ina taxa dal stadi fin 3000 francs, d'ina taxa da chanzlia e da la cumpensaziun d'eventualas expensas en daner blut. En cas da circumstanzas extraordinarias po la taxa dal stadi vegnir augmentada adequatamain.

⁵ Resalvadas restan taxas per permissiuns supplementaras e per examinaziuns ecologicas a norma da la legislaziun speziala respectiva.

7. Expropriaziun

Art. 97 Expropriaziun formala

¹ Tras l'approvaziun da l'urden fundamental ha la vischnanca survegni il dretg d'expropriaziun per ils suandants objects ch'èn previs en l'urden fundamental:

1. zonas per edifizis e per stabiliments publics;
2. surfatschas u parts da surfatschas en autras zonas da construcziun per edifizis e per stabiliments publics u per edifizis e per stabiliments che servan ad intents publics;
3. vias e sendas ch'èn projectadas e ch'èn previsas per l'expropriaziun.

² Il dretg d'expropriaziun cumpiglia dretgs reals ed obligatorics sco er dretgs da vischinas e da vischins ch'èn necessariis per realisar ils edifizis ed ils stabiliments planissads u che s'opponan a quels.

³ Sche la vischnanca u sche instituziuns ch'en responsablas ch'ella ha autorisà fan diever dal dretg d'expropriaziun, communitgescha ella quai a las proprietarias ed als proprietaris pertutgads, e quai cun annunziar en scrit ils dretgs applitgads e l'indemnisaziun purschida. En medema moda pon er las persunas pertutgadas pretender da la vischnanca ch'ella fetschia diever dal dretg d'expropriaziun, e quai cun communitgar en scrit lur offerta a la vischnanca.

⁴ Sche las partidas n'arivan betg da sa cunvegnir davart l'autezza da l'indemnisaziun, po mintga partida pretender da la cumissiun d'expropriaziun cumpetenta da far la procedura da stimaziun. Dal rest valan las disposiziuns da la legislaziun chantunala d'expropriaziun.

Art. 98 Expropriaziun materiala

¹ Sche planisaziuns chaschunan restricziuns da la proprietad che correspundan ad in'expropriaziun (expropriaziun materiala), han las persunas pertutgadas il dretg da vegnir indemnisadas cumplettamain.

² L'indemnisaziun sto vegnir pajada da la communitad che ha concludì u che avess gi da concluder la restricziun da la proprietad tenor l'urden da cumpetenzas.

³ Dumondas d'indemnisaziun pervia d'ina expropriaziun materiala ston vegnir fatgas valair en scrit tar la communitad che sto pajar l'indemnisaziun, e quai cun inditgar l'autezza da l'indemnisaziun che vegn pretendida.

⁴ Sche la communitad refusa da pajar l'indemnisaziun u sche las partidas n'arivan betg da sa cunvegnir davart l'autezza da l'indemnisaziun, po la dumonda d'indemnisaziun vegnir fatga valair tar la cumissiun d'expropriaziun cumpetenta tenor las disposiziuns da la legislaziun chantunala davart l'expropriaziun.

^{4bis} La cumissiun d'expropriaziun che sto giuditgar davart dumondas d'indemnisaziun chaschunadas da planisaziuns da dezonaziun per reducir zonas da construcziun surdimensionadas, dat al chantun la pussaivladad da sa participar sco partida a la procedura. Il chantun ha il dretg da far recurs. *

⁵ Sche l'indemnisaziun che sto vegnir pajada importa dapli che dus terzs da la valur che stuess vegnir pajada per il bain immobigliar en cas d'ina expropriaziun formala, pon domaduas partidas pretender l'expropriaziun formala.

Art. 99 Renunzia a l'expropriaziun resp. a la restricziun da la proprietad, restituziun, surannaziun

¹ La vischnanca po renunziar a l'expropriaziun respectivamain a la restricziun da la proprietad, e quai entaifer 90 dis dapi che l'indemnisaziun è vegnida fixada cun vigur legala. La decleraziun da renunzia perda sia vigur, sche la fixaziun dal plan na vegn betg abolida entaifer 2 onns.

² Sch'ina restricziun da la proprietad, per la quala igl è vegnida pajada ina indemnisaziun, vegn abolida pli tard u sche ses effect ch'è sumegliant a l'expropriaziun scada, ha la vischnanca il dretg d'ina restituziun adequata visavi la proprietaria u visavi il proprietari respectiv. Disputas davart il dretg da restituziun vegnan giuditgadas da la cumissiun d'expropriaziun cumpetenta. Cur che l'indemisaziun vegn pajada, lascha la vischnanca remartgar il dretg da restituziun en il register funsil.

³ Dretgs d'indemisaziun pervia d'ina expropriaziun materiala sco er dretgs da restituziun tenor l'alineia 2 suranneschan entaifer 5 onns suenter che la restricziun da la proprietad è entrada en vigur respectivamain suenter ch'ella è vegnida abolida u è scadida.

8. Protecziun giuridica

Art. 100 Permissiuns supplementaras

¹ Ils termins d'exposiziun, da protesta e da recurs per plans d'utilisaziun e per projects da construcziun ch'èn fixads en questa lescha ed en l'ordinaziun che basa sin quella valan er per dumondas per permissiuns supplementaras che ston vegnir exponidas il medem mument.

² Sche permissiuns supplementaras vegnan publicadas ensemen cun decisiuns, cun conclus u cun disposiziuns ch'èn suttamessas al recurs tar la Dretgira superiura, vala il med legal dal recurs er per in'eventuala contestaziun da la permissiun supplementara. *

Art. 101 Recurs da planisaziun 1. en general *

¹ Conclus da las vischnancas davart il relasch da l'urden fundamental sco er conclus da la supranza communal davart il relasch u davart la prolungaziun da zonas da planisaziun pon vegnir contestads cun in recurs da planisaziun tar la regenza, e quai entaifer 30 dis suenter la publicaziun uffiziala.

² Il dretg da far recurs han persunas che han in agen interess, degn da vegnir protegi, vi da la contestaziun da la planisaziun u persunas ch'èn legitimadas tenor il dretg federal da far recurs.

³ La regenza ha la cumpetenza da controlla cumplaina. Sch'ella abolescha relaschs u parts da tals en la decisiun da recurs, decida ella sezza en chaussa u renviescha quels a las vischnancas per prender in nov conclus.

^{3bis} Las disposiziuns da stritgada vegnan relaschadas dal departament che dat las instrucziuns. *

⁴ ... *

Art. 101a * 2. renunzia a la motivaziun da la decisiun

¹ La decisiun da recurs po vegnir communitgada a las partidas cun ina motivaziun curta. Mintga partida po pretender en scrit entaifer 30 dis dapi la communicaziun ina decisiun motivada cumpletta. Sche ni l'ina ni l'autra partida na pretenda ina motivaziun entaifer quest termin, survegn la sentenza vigur legala.

² Las partidas ston vegnir fatgas attentas a la pussaivladad da laschar motivar la decisiun ed a las consequenzas giuridicas.

³ Sch'ina partida pretenda ina motivaziun, vegn la decisiun motivada en scrit e communitgada a las partidas en in'emissiu cumpletta. Ils termins per ils meds legals cumenzan cun questa consegna.

⁴ Sch'i vegn renunzià a la motivaziun cumpletta d'ina decisiun, vegn la taxa dal stadi reducida adequatamain.

Art. 102 * Recurs

1. decisiuns da la regenza

¹ Cunter decisiuns da la Regenza davart il relasch da plans chantunals d'utilisaziun e d'urdens da cumpensaziun, davart l'approvaziun d'urdens fundamentals communal sco er davart ils recurs da planisaziun po vegnir fatg recurs tar la Dretgira superiura. *

² Cunter decisiuns da la Regenza tenor l'alineia 1 sco er cunter decisiuns davart il relasch dal Plan directiv chantunal e davart l'approvaziun da plans directivs regiunals pon las vischnancas e las regiuns pertutgadas sco instituziuns ch'èn responsablas per la planisaziun locala respectivamain per la planisaziun regiunala far recurs tar la Dretgira superiura. *

Art. 103 2. disposiziuns d'autoritads chantunalas

¹ Disposiziuns d'autoritads chantunalas che sa basan sin questa lescha u sin relaschs che sa basan sin quella e cunter las qualas i na po betg vegnir fatg recurs tar la Regenza tenor ina regulaziun expressiva, èn suttamessas al recurs tar la Dretgira superiura. *

² Disposiziuns davart il relasch u davart la prolungaziun da zonas chantunalas da planisaziun, l'approvaziun da midadas da plans tenor l'artitgel 48 alineia 3 sco er decisiuns EOZ pon vegnir contestadas er da las vischnancas.

Art. 104 Dretg da recurs da las organisaziuns per la protecziun da l'ambient

¹ Las organisaziuns per la protecziun da l'ambient che han – tenor il dretg federal – il dretg da far recurs sa participeschan a la procedura per la permissiun da construcziun per projects da construcziun entaifer las zonas da construcziun sco er tar planisaziuns che na basegnan betg in'approvaziun chantunala, e quai cun far ina protesta durant la procedura d'exposiziun.

² En proceduras per la permissiun da construcziun per projects da construcziun ordaifer las zonas da construcziun sco er tar planisaziuns che basegnan ina permissiun chantunala annunzian las organisaziuns – sch'ellas han il dretg da far recurs e sch'ellas vulan far diever dal dretg da recurs – al post spezialisà ch'ellas sa participeschian a la procedura durant l'exposiziun da protesta u da recurs. Il post spezialisà lascha prender l'organisaziun invista da las actas e la dat la pussaivladad da prender posiziun davart il project da construcziun u davart la planisaziun entaifer in termin che vegn fixà dal post spezialisà. Sch'i vegn inoltrada ina posiziun, vegn la decisiun communitgada er a l'organisaziun ch'è participada a la procedura. Sch'i na dat naginas annunzias en la procedura d'exposiziun u sch'i vegn renunzià ad ina posiziun en la procedura suandanta, vala il dretg da recurs sco scadi.

³ En l'ordinaziun regla la regenza ulteriurs detagls. Ils termins valan sco peremptorics. Dal rest vala per ils termins la legislaziun davart la giurisdicziun administrativa conform al senn. *

9. Disposiziuns finalas

Art. 105 Execuziun

¹ En l'ordinaziun relascha la regenza las disposiziuns ch'èn previsas en questa lescha. En cas da basegn po ella relaschar ulteriuras prescripziuns ch'èn necessarias per l'execuziun.

² Il dretg da recurs dal chantun tenor la Lescha federala davart la planisaziun dal territori⁹⁾ tutga a la Regenza. La Dretgira superiura dat la chaschun al departament da sa participar a proceduras concernent edifizis e stabiliments ordaifer las zonas da construcziun e concernent expropriaziuns materialas. *

Art. 106 Aboliziun e midada dal dretg vertent

¹ Cun l'entrada en vigur da questa lescha vegn abolida la lescha davart la planisaziun dal territori per il chantun Grischun dals 20 da matg 1973¹⁰⁾.

² Cun l'entrada en vigur da questa lescha vegnan midads ils suandants relaschs sco suonda:¹¹⁾

Art. 107 Disposiziuns transitoricas 1. relaziun tar las planisaziuns localas

¹ Sche l'alineia 2 na fixescha nagut auter, restan las planisaziuns localas existentas en vigur, fin ch'ellas èn adattadas a questa lescha. L'adattaziun sto succeder tar la proxima examinaziun da la planisaziun locala, dentant entaifer 15 onns. La regenza po prolungar adequatamain quest termin.

⁹⁾ CS [700](#)

¹⁰⁾ CUL 1973, 304 e CUL 1987, 1932

¹¹⁾ Las midadas dal dretg vertent na vegnan betg inditgadas.

² Disposiziuns da questa lescha che pon vegnir applitgadas directamain han la precedenza envers prescripziuns communalas divergentas. Sco disposiziuns applitgablas directamain vegnan consideradas:

1. las disposiziuns davart proceduras e davart cumpetenzas (art. 5);
2. la prescripziun da zona per las zonas verdas (art. 30): tenor l'artitgel 28 da la LPTGR da l'onn 1973 vegn ella applitgada en zonas verdas che sa chattan entaifer il territori ch'è per gronda part surbajegià;
3. * la prescripziun da zona per las zonas da privel (art. 38) e la prescripziun da zona per las zonas d'auas (art. 37a);
4. la prescripziun da zona per l'utilisaziun futura da construcziun (art. 40): ella vegn applitgada en territoris ch'èn vegnids attribuids da las vischnancas per reducir zonas da construcziun memia grondas da la segunda etappa d'utilisaziun;
5. las prescripziuns chantunalas da construcziun (art. 72 – 84);
6. il dretg da construcziun formal (art. 85 – 96).

Nua che questa lescha permetta prescripziuns communalas complementaras u divergentas, vegn applitgà vinavant il dretg communal vertent. Resalvadas restan ultra da quai prescripziuns da las vischnancas ch'èn en general pli rigorusas.

³ Fin che la lescha da construcziun è adattada pon las suprastanzas communalas surpigliar transitoricamain la cumpetenza da las vischnancas da suttametter – tenor l'artitgel 86 alinea 3 – projects da construcziun che na basegnan betg ina permissiun da construcziun a la procedura simplifitgada per la permissiun da construcziun. Disposiziuns correspundentas ston vegnir fixadas en in'ordinaziun e publitgadas uffizialmain. *

Art. 108 2. procedura

¹ Per dumondas da construcziun, per planisaziuns e per proceduras ch'èn pendentas il mument che questa lescha entra en vigor, vala – cun resalva da las suandantas disposiziuns – il nov dretg:

1. proceduras communalas pendentas, numnadamain proceduras per la permissiun da construcziun, proceduras da planisaziun ed autras proceduras, vegnan manadas vinavant sin plaun communal tenor las prescripziuns da cumpetenza e da procedura vertentas, fin ch'ellas èn terminadas. Per meds legals vala il nov dretg;
2. dispitas or dal dretg da vischinas e da vischins tenor ils artitgels 89 – 95 e 101 alinea 1 e 2 LitCCS¹²⁾, ch'èn daventadas pendentas avant che questa lescha entria en vigor, vegnan giuditgadas tenor il dretg vertent da las autoritads ch'èn stadas competentas fin ussa, fin che questas dispitas èn liquidadas cun vigor legala.

¹²⁾ DG [210.100](#)

² Nua ch'i n'exista anc betg ina corporaziun regiunala per ademplir incumbensas da planisaziun regiunalas, sa drizzan la cumpetenza e la procedura per plans directivs regiunals vinavant tenor ils statuts d'organisaziun ch'en vegnids approvads da la regenza.

Art. 108a * Disposiziuns transitoricas tar la midada dals 25 d'october 2018
1. cumpensaziun d'avantatgs e da dischavantatgs da planisaziun

¹ L'artitgel 19i fin l'artitgel 19r davart la taxa da plivalur è applitgabels per tut las planisaziuns che las vischnancas han concludi suenter che la midada da la lescha dals 25 d'october 2018 è entrada en vigur. Eventuals contracts davart las taxas da plivalur areguard talas planisaziuns novas èn nunvalaivels, quai cun resalva da contracts tenor l'artitgel 19j alinea 3. Contracts che concernan planisaziuns concludidas avant restan valaivels.

² L'artitgel 19s fin l'artitgel 19v è applitgabels per dezonaziuns che las vischnancas han concludi suenter che la midada da la lescha dals 25 d'october 2018 è entrada en vigur.

Art. 108b * 2. spazi d'auas

¹ Fin ch'il spazi d'auas è determinà valan las disposiziuns transitoricas tar la midada da l'ordinaziun davart la protecziun da las auas dals 4 da matg 2011. Las permissiuns da construcziun dovran il consentiment da l'autorità chantunala spezialisada.

² Las lingias da distanza da las auas existentas ston vegnir observadas, sche respectivamain uschenavant che quellas chaschunan distanzas pli grondas.

Art. 109 Referendum, entrada en vigur

¹ Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

² La regenza fixescha il termin da l'entrada en vigur¹³⁾.

¹³⁾ Il termin da referendum è scadi ils 23 da mars 2005, entaifer quest termin n'en vegnids inoltrads nagins referendums; messa en vigur cun CR dals 24 da matg 2005 per il 1. da november 2005.

Tabella da las modificaziuns - tenor conclus

Conclus	Entrada en vigor	Element	Modificaziun	Publicaziun en la CUL
06-12-2004	01-11-2005	relasch	emprima versiun	-
31-08-2006	01-01-2007	Art. 12 al. 4	midada	2006, 3322
31-08-2006	01-01-2007	Art. 12 al. 5	integraziun	2006, 3322
31-08-2006	01-01-2007	Art. 68 al. 2	midada	2006, 3322
31-08-2006	01-01-2007	Art. 100 al. 2	midada	2006, 3323
31-08-2006	01-01-2007	Art. 101 al. 4	aboliziun	2006, 3323
31-08-2006	01-01-2007	Art. 102	revisiun totala	2006, 3323
31-08-2006	01-01-2007	Art. 103 al. 1	midada	2006, 3323
18-11-2014	01-01-2016	Art. 10 al. 1	midada	2014-031
18-11-2014	01-01-2016	Art. 10 al. 1, 1.	midada	2014-031
18-11-2014	01-01-2016	Art. 11 al. 1	aboliziun	2014-031
18-11-2014	01-01-2016	Art. 11 al. 2	aboliziun	2014-031
18-11-2014	01-01-2016	Art. 11 al. 3	aboliziun	2014-031
18-11-2014	01-01-2016	Art. 11 al. 4	midada	2014-031
13-01-2015	01-01-2016	Art. 1 al. 1	midada	2015-005
13-01-2015	01-01-2016	Art. 2 al. 1	midada	2015-005
13-01-2015	01-01-2016	Art. 2 al. 2	midada	2015-005
13-01-2015	01-01-2016	Art. 3 al. 2	midada	2015-005
13-01-2015	01-01-2016	Art. 5 al. 1	midada	2015-005
13-01-2015	01-01-2016	Art. 10 al. 1	midada	2015-005
13-01-2015	31-12-2015	Art. 11 al. 1	midada	2015-005
13-01-2015	31-12-2015	Art. 11 al. 2	midada	2015-005
13-01-2015	31-12-2015	Art. 11 al. 2, 2.	midada	2015-005
13-01-2015	01-01-2016	Art. 14 al. 1	midada	2015-005
13-01-2015	01-01-2016	Art. 17 al. 1	midada	2015-005
13-01-2015	01-01-2016	Art. 17 al. 2	midada	2015-005
13-01-2015	01-01-2016	Art. 18 al. 1	midada	2015-005
13-01-2015	01-01-2016	Art. 18 al. 2	midada	2015-005
13-01-2015	01-01-2016	Art. 18 al. 4	midada	2015-005
13-01-2015	01-01-2016	Art. 18 al. 5	midada	2015-005
13-01-2015	01-01-2016	Art. 20 al. 1	midada	2015-005
13-01-2015	01-01-2016	Art. 102 al. 2	midada	2015-005
25-10-2018	01-04-2019	Art. 4 al. 2	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 8 al. 3	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 10 al. 1	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 14 al. 1 ^{tes}	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 14 al. 2	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Titel 4.1.1.	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19	midada dal titel	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19 al. 2	aboliziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19 al. 3	aboliziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Titel 4.1.2.	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19a	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19b	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19c	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19d	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19e	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19f	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19g	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19h	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Titel 4.1.3.	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19i	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19j	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19k	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19l	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19m	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19n	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19o	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19p	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19q	integraziun	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19r	integraziun	2019-001

Conclus	Entrada en vigor	Element	Modificaziun	Publicaziun en la CUL
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19s	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19t	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19u	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Titel 4.1.4.	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19v	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Titel 4.1.5.	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 19w	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 22a	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 25 al. 4	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 27 al. 4	abolizion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 33 al. 2	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 34 al. 2	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 34 al. 3	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 34 al. 4	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 37a	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 38 al. 1	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 45 al. 1	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 48 al. 1	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 48 al. 3	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 49 al. 1	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 67 al. 2	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 75 al. 1	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 76 al. 4	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 76 al. 5	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 78	midada dal titel	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 78 al. 1	abolizion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 78 al. 2	abolizion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 80 al. 1	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 80 al. 1 ^{bis}	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 80 al. 2	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 80 al. 2, 1.	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 80 al. 2, 2.	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 82 al. 3	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 86 al. 2	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 86 al. 3	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 87 al. 6	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 91 al. 2	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 92 al. 3	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 92 al. 3 ^{bis}	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 92 al. 4	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 96 al. 2	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 98 al. 4 ^{bis}	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 101	midada dal titel	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 101 al. 3 ^{bis}	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 101a	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 104 al. 3	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 107 al. 2, 3.	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 107 al. 3	midada	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 108a	integrazion	2019-001
25-10-2018	01-04-2019	Art. 108b	integrazion	2019-001
14-06-2022	01-01-2025	Art. 87 al. 4	midada	2023-008
14-06-2022	01-01-2025	Art. 100 al. 2	midada	2023-008
14-06-2022	01-01-2025	Art. 102 al. 1	midada	2023-008
14-06-2022	01-01-2025	Art. 102 al. 2	midada	2023-008
14-06-2022	01-01-2025	Art. 103 al. 1	midada	2023-008
14-06-2022	01-01-2025	Art. 105 al. 2	midada	2023-008

Tabella da las modificaziuns - tenor element

Element	Conclus	Entrada en vigor	Modificaziun	Publicaziun en la CUL
relasch	06-12-2004	01-11-2005	emprima versiun	-
Art. 1 al. 1	13-01-2015	01-01-2016	midada	2015-005
Art. 2 al. 1	13-01-2015	01-01-2016	midada	2015-005
Art. 2 al. 2	13-01-2015	01-01-2016	midada	2015-005
Art. 3 al. 2	13-01-2015	01-01-2016	midada	2015-005
Art. 4 al. 2	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 5 al. 1	13-01-2015	01-01-2016	midada	2015-005
Art. 8 al. 3	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 10 al. 1	18-11-2014	01-01-2016	midada	2014-031
Art. 10 al. 1	13-01-2015	01-01-2016	midada	2015-005
Art. 10 al. 1	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 10 al. 1, 1.	18-11-2014	01-01-2016	midada	2014-031
Art. 11 al. 1	18-11-2014	01-01-2016	aboliziun	2014-031
Art. 11 al. 1	13-01-2015	31-12-2015	midada	2015-005
Art. 11 al. 2	18-11-2014	01-01-2016	aboliziun	2014-031
Art. 11 al. 2	13-01-2015	31-12-2015	midada	2015-005
Art. 11 al. 2, 2.	13-01-2015	31-12-2015	midada	2015-005
Art. 11 al. 3	18-11-2014	01-01-2016	aboliziun	2014-031
Art. 11 al. 4	18-11-2014	01-01-2016	midada	2014-031
Art. 12 al. 4	31-08-2006	01-01-2007	midada	2006, 3322
Art. 12 al. 5	31-08-2006	01-01-2007	integraziun	2006, 3322
Art. 14 al. 1	13-01-2015	01-01-2016	midada	2015-005
Art. 14 al. 1 ^{bis}	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 14 al. 2	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 17 al. 1	13-01-2015	01-01-2016	midada	2015-005
Art. 17 al. 2	13-01-2015	01-01-2016	midada	2015-005
Art. 18 al. 1	13-01-2015	01-01-2016	midada	2015-005
Art. 18 al. 2	13-01-2015	01-01-2016	midada	2015-005
Art. 18 al. 4	13-01-2015	01-01-2016	midada	2015-005
Art. 18 al. 5	13-01-2015	01-01-2016	midada	2015-005
Titel 4.1.1.	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19	25-10-2018	01-04-2019	midada dal titel	2019-001
Art. 19 al. 2	25-10-2018	01-04-2019	aboliziun	2019-001
Art. 19 al. 3	25-10-2018	01-04-2019	aboliziun	2019-001
Titel 4.1.2.	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19a	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19b	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19c	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19d	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19e	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19f	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19g	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19h	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Titel 4.1.3.	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19i	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19j	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19k	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19l	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19m	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19n	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19o	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19p	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19q	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19r	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19s	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19t	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19u	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Titel 4.1.4.	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19v	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Titel 4.1.5.	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 19w	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001

Element	Conclus	Entrada en vigor	Modificaziun	Publicaziun en la CUL
Art. 20 al. 1	13-01-2015	01-01-2016	midada	2015-005
Art. 22a	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 25 al. 4	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 27 al. 4	25-10-2018	01-04-2019	aboliziun	2019-001
Art. 33 al. 2	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 34 al. 2	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 34 al. 3	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 34 al. 4	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 37a	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 38 al. 1	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 45 al. 1	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 48 al. 1	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 48 al. 3	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 49 al. 1	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 67 al. 2	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 68 al. 2	31-08-2006	01-01-2007	midada	2006, 3322
Art. 75 al. 1	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 76 al. 4	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 76 al. 5	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 78	25-10-2018	01-04-2019	midada dal titel	2019-001
Art. 78 al. 1	25-10-2018	01-04-2019	aboliziun	2019-001
Art. 78 al. 2	25-10-2018	01-04-2019	aboliziun	2019-001
Art. 80 al. 1	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 80 al. 1 ^{bis}	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 80 al. 2	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 80 al. 2, 1.	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 80 al. 2, 2.	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 82 al. 3	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 86 al. 2	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 86 al. 3	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 87 al. 4	14-06-2022	01-01-2025	midada	2023-008
Art. 87 al. 6	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 91 al. 2	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 92 al. 3	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 92 al. 3 ^{bis}	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 92 al. 4	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 96 al. 2	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 98 al. 4 ^{bis}	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 100 al. 2	31-08-2006	01-01-2007	midada	2006, 3323
Art. 100 al. 2	14-06-2022	01-01-2025	midada	2023-008
Art. 101	25-10-2018	01-04-2019	midada dal titel	2019-001
Art. 101 al. 3 ^{bis}	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 101 al. 4	31-08-2006	01-01-2007	aboliziun	2006, 3323
Art. 101a	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 102	31-08-2006	01-01-2007	revisiun totala	2006, 3323
Art. 102 al. 1	14-06-2022	01-01-2025	midada	2023-008
Art. 102 al. 2	13-01-2015	01-01-2016	midada	2015-005
Art. 102 al. 2	14-06-2022	01-01-2025	midada	2023-008
Art. 103 al. 1	31-08-2006	01-01-2007	midada	2006, 3323
Art. 103 al. 1	14-06-2022	01-01-2025	midada	2023-008
Art. 104 al. 3	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 105 al. 2	14-06-2022	01-01-2025	midada	2023-008
Art. 107 al. 2, 3.	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 107 al. 3	25-10-2018	01-04-2019	midada	2019-001
Art. 108a	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001
Art. 108b	25-10-2018	01-04-2019	integraziun	2019-001